

UNIVERZITA KARLOVA v PRAZE

Pedagogická fakulta

Katedra tělesné výchovy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Kvalifikace lektorů taneční výchovy dětí 3 až 6 letých
v základních uměleckých školách a domech dětí a mládeže**

Qualification of dance education instructors of children from years 3 to 6 in
elementary art schools and youth centers

Tereza Pňovská

Vedoucí bakalářské práce: PaedDr. Jana Hájková

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy

Forma studia: prezenční

Bakalářská práce dokončena: duben 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Kvalifikace lektorů taneční výchovy dětí 3 až 6letých v základních uměleckých školách a domech dětí a mládeže“ vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Neratovicích, 4. 4. 2016

.....

Tereza Pňovská

Poděkování

Ráda bych poděkovala své vedoucí bakalářské práce, PaedDr. Janě Hájkové, za odbornou pomoc, cenné rady i podnětné připomínky. Děkuji za čas, který mi věnovala, za zájem, s kterým mi pomáhala při psaní mé bakalářské práce, i za kritiku, která mi pomohla vidět mou práci objektivně. Dále bych chtěla poděkovat ředitelům, vyučujícím i rodičům, kteří mi věnovali svůj čas a odpověděli mi na mé výzkumné otázky.

Anotace

Bakalářská práce se zaměřuje na kvalifikace a vzdělání pedagogů tance, pedagogů volnočasových aktivit i vychovatelů, včetně dalších pracovníků, vyučujících taneční výchovu v základních uměleckých školách a domech dětí a mládeže

Teoretická část zpracovává teoretické i odborné poznatky o volném času, o volnočasových aktivitách, o zájmových činnostech, o dětech předškolního věku a jejich vztahu k pohybu, i o vedení taneční hodiny, o vzdělávání a dosahování kvalifikace potřebné k vedení tanečního oboru v základní umělecké škole a k vedení tanečních kroužků v domech dětí a mládeže.

Praktická část potom zjišťuje, zda teoretické předpoklady k vedení taneční výchovy odpovídají praxi. Dále srovnává rozdíly mezi dvěma různými zařízeními a měří faktory spokojenosti spolu s tanečními kroužky a přípravným studiem tanečních oborů ze strany rodičů dětí i ředitele zařízení. Praktická část zkoumá požadavky ředitelů těchto zařízení, skutečné vzdělání a kvalifikaci vyučujících a spokojenost rodičů.

Klíčová slova

dítě, předškolní věk, tanec, pohyb, základní umělecká škola, dům dětí a mládeže, lektor, pedagog, kvalifikace, vyučující, vzdělání, podmínky, výuka, volný čas, zájmy

Annotation

This bachelor thesis looks at the skills and education of teachers of dance, teachers of leisure activities, tutors, and additional staff, who teach dance education in elementary art schools and youth centers.

In the theoretic section the thesis processes theoretical and practical ideologies regarding free time, leisure and recreational activities, children of preschool age, and their relationship to exercise. Additionally the thesis discusses the educational backgrounds and qualifications of dance instructors and looks at how they lead dance classes in both elementary art schools and youth centers.

In the practical section the thesis discovers whether the theoretical assumptions of the dance education management and its application match. Moreover, it compares the differences between two different institutions and measures factors of parental and directorial satisfaction of the dance workshops. This practical section examines the directorial requirements for the teachers' abilities, their real education and qualification, and the parents' satisfaction with the institutions.

Keywords

Child, preschool age, dance, movement, elementary art school, youth center, teacher, qualifications, teacher education, conditions, education, leisure, hobbies

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Cíl práce.....	10
3. Teoretická část.....	11
3.1 Volný čas.....	11
3.1.1 Volnočasové aktivity a jejich význam	12
3.1.2 Pohyb jako vyplnění volného času	13
3.2 Pohyb a dítě.....	15
3.2.1 Pohyb v životě dítěte.....	16
3.2.2 Rozvoj pohybu u dětí 3 až 6 letých.....	17
3.3 Tanec	20
3.3.1 Tanec jako pohybová činnost v životě dítěte.....	21
3.3.2 Tanec v mateřské škole a jeho zásah do pohybové výchovy v mateřské škole.....	22
3.3.3 Tanec v kurikulárních dokumentech.....	23
3.3.4 Taneční kroužky pro děti předškolního věku	24
3.4 Organizace zajišťující zájmové vzdělávání.....	26
3.4.1 Organizace pořádající taneční soutěže pro předškolní děti	28
3.5 Základní umělecké školy.....	29
3.5.1 Vzdělávací program v základní umělecké škole.....	29
3.5.2 Základní umělecké školy – taneční obor	31
3.5.3 Taneční hodina v základní umělecké škole pro děti od 3 do 6 let.....	32
3.6 Domy dětí a mládeže.....	32
3.6.1 Vzdělávací program v domech dětí a mládeže	33
3.6.2 Dům dětí a mládeže – taneční kroužky.....	34
3.6.3 Taneční hodina v domě dětí a mládeže pro děti od 3 do 6 let	35

3.7	Kvalifikace a vzdělání vyučujících	35
3.7.1	Kvalifikace a vzdělání v kurikulárních dokumentech potřebná pro vedení tanečních kroužků v domech dětí a mládeže a tanečního oboru v základních uměleckých školách.....	36
3.7.2	Další možnosti dosažení kvalifikace pro taneční výuku.....	39
4.	Výzkumné otázky.....	41
5.	Metody a postup práce.....	43
5.1	Metody výzkumu	43
5.2	Sestavování otázek k řízenému rozhovoru a dotazníkům	44
5.2.1	Otázky k řízenému rozhovoru s řediteli základních uměleckých škol a domů dětí a mládeže.....	44
5.2.2	Otázky k řízenému rozhovoru s pedagogy tance a vyučujícími tanečních kroužků.....	45
5.2.3	Dotazník pro rodiče	46
6.	Výzkumná část	48
6.1	Použitý výběrový soubor.....	48
6.2	Sběr dat.....	50
6.3	Výsledky výzkumu.....	50
6.3.1	Výsledková část – ředitelé	51
6.3.2	Výsledková část – vyučující	58
6.3.3	Výsledková část – rodiče	67
7.	Diskuze.....	73
8.	Závěr.....	80
9.	Použitá literatura.....	82
9.1	Elektronické zdroje	83
10	Seznam příloh.....	86

Přílohy..... 88

1. Úvod

Vybrala jsem si téma zabývající se kvalifikací vyučujících v základních uměleckých školách a domech dětí a mládeže, protože jsem si sama nebyla jistá, co je přípustná kvalifikace a vzdělání, a chtěla jsem to zjistit, neboť jsou mi obě instituce velice blízké, jelikož jsem sama absolventkou tanečního i hudebního oboru v Základní umělecké škole v Neratovicích a již několik let jsem sama vyučujícím tanečních kroužků v Domě dětí a mládeže v Neratovicích.

Všimla jsem si ale, že hodně mladých lidí začíná v těchto domech dětí a mládeže v tanečních hodinách tanečních škol vyučovat jako přivýdělek při studiu, a byla jsem zvědavá, zda všichni mají potřebnou kvalifikaci a oprávnění k vedení této zájmové činnosti.

Dále jsem také chtěla tyto dvě zařízení porovnat a zjistit, jak velké jsou mezi nimi rozdíly a popsat je v této práci.

Abych dodržela svůj obor studia, zaměřila jsem se na taneční výuku u předškolních dětí. Sama s předškolními dětmi v domě dětí a mládeže pracuji a mám také přístup do přípravného studia v základní umělecké škole, a proto bylo pro mne přitažlivé srovnat obě dvě zařízení a také rozdílnost v přístupu vyučujících a vedení zařízení.

2. Cíl práce

Cílem mé práce je zjistit, jaká je požadovaná kvalifikace nebo vzdělání pro učitele tance a pedagogy volného času vyučující v základních uměleckých školách a domech dětí a mládeže taneční kroužky a taneční obor, a zda tomu skutečná kvalifikace a vzdělání vyučujících odpovídá.

3. Teoretická část

3.1 Volný čas

Volný čas je pojem, který se stal velice používaný v rámci několika posledních let. Je to čas, který můžete vyplnit tak, jak je Vám libo. Slouží jako čas pro relaxaci, zábavu, sport, umění, kulturu anebo jako čas, který vyplníte zájmovými úkony, na které jste doposud neměli čas.

Definicí volného času se zabýval ne jeden autor. Průcha píše: „*Volný čas je čas, s kterým může člověk nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů. Volný čas je doba, která zůstane z 24 hodin běžného dne po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost, péči o vlastní fyzické potřeby (včetně spánku).*“ (Průcha, Walterová, & Mareš, 2001, s. 274)

Slepičková (2005) definuje pojem volného času jako prostor, který jedinec vyplní činnostmi, která ho baví a naplňuje, přináší mu radost a neodráží se v ní žádné trvalé obavy ani pocit úzkosti. Také říká, že je to doba, kterou jedinec vyplní činnostmi, kterou si sám zvolí svou svobodnou vůlí a není jí povinen vůči sobě ani jiným lidem.

Velké množství volného času, který teď máme, vzniká především v posledních letech díky zkracující se pracovní době, novým technologiím, které umožňují práci z domova, nákupy z domova, a díky elektronice, která také šetří čas (např. myčka, pračka, robotické vysavače aj.). Z těchto podmínek narostl význam a zhodnocování volného času prostřednictvím pedagogiky volného času. (Hájek, Hofbauer, & Pávková, 2010)

Toto mé tvrzení lze také podložit kapitolou z knihy Pedagogika volného času: „*Volný čas prošel ve 20. století prudkým vývojem: podstatně vzrostl jeho rozsah a dosah, vliv a význam pro život jednotlivce, věkových a sociálních skupin, celé mladé generace i společnosti. V důsledku společnosti i volného času samého se proměňovaly obsahy a způsoby jeho naplňování a zejména ve druhé polovině 20. století nabývaly na tempu a dosažitelnosti.*“ (Hájek, Hofbauer, & Pávková, 2010, s. 5)

Můžeme se také dočíst, jak revolučně se zkrátila pracovní doba jen během 19. století, kdy na začátku století činil pracovní den 12 až 14 pracovních hodin, postupně se doba

zkracovala na osm hodin týdně po dobu šesti dnů, a ve 20. století máme už jen pět pracovních dnů. (Kožnar, 2006)

Tak dochází k úplně novému pohledu a uplatnění volného času. Přichází nové možnosti uplatnění, současně však také dochází k výzvám, jak se s množstvím volného času jedinec vyrovná. (Hájek, Hofbauer, & Pávková, 2010) Může totiž dojít k nechtěnému jevu, kdy jedinec podlehne nudě a nedokáže tak využít svůj volný čas. Nuda je nežádoucí důsledek špatně využitého volného času a je také předmětem pedagogiky volného času. „*Mikulas a Vodanovic (1993) definují nudu jako stav relativně nízké bdělosti a nespokojenosti, která je způsobena nedostatečně stimulující situací.*“ (Mikulas & Vodanovic in Ditrichová 2010, s. 8) Proto je důležité dostatečně stimulovat jedince a mít širokou nabídku zájmů pro naplnění volného času a to především pro děti a mládež. O tuto nabídku se starají různá volnočasová centra, o kterých budu pojednávat v dalších kapitolách.

3.1.1 Volnočasové aktivity a jejich význam

Volnočasové aktivity jsou aktivity, které umožňují jedinci realizaci jeho zájmů.

Podle Hájka (2008) dochází v současnosti z nedostatku podnětů ve volném čase k fenoménu zvanému nuda (viz výše) anebo k snadné náchylnosti k negativním závislostem jako jsou drogy, alkohol anebo závislost na počítačích a hazardních hrách.

Druhým extrémem je přeplňování volného času intenzivní pracovní činností a ztráta umění relaxovat. (Hájek, 2008) A to i v případě, že je volný čas vyplněn zájmovými činnostmi, např. sportem. Zaujala mne zde myšlenka Halamové (2006), která se ve své práci zamýšlí právě nad současným trendem být ve všem nejlepší, a to i v zájmových činnostech, a tím staví takového jedince do pozice vystresovaného a úzkostného, místo aby jedinec ve chvíli volného času relaxoval. Touto úvahou zpochybňuje definici Slepíčkové (2005) o které jsem se již zmiňovala výše.

Proto by bylo dobré najít vyváženou hranici mezi dvěma extrémami, které spatřuje ve své publikaci Hájek, a pro zájmové činnosti zvolit i vhodně kvalifikované pracovníky.

„Požadavek pedagogického ovlivňování volného času se ukazuje jako nezbytná a důležitá součást výchovného působení na děti, mládež a dospělé. Cílevědomé

a záměrné působení pedagogů však musí respektovat základní požadavky výchovy ve volném čase, především požadavek dobrovolné účasti, pestrosti a přitažlivosti činností, aktivity, odpočinkového, rekreačního a zájmového zaměření.“ (Hájek, Hofbauer, & Pávková, 2010)

Volnočasové aktivity mohou být již zmíněné zájmy, které se vytvářejí na základě potřeb, nejsou s nimi ale totožné. Skrze tyto potřeby se zájmy rozvíjejí a ovlivňují jejich charakter. Jsou to relativně stálé snahy zabývat se předmětem nebo činností, která jedince upoutala po stránce citové nebo poznávací. (Damková, 2009)

Zájmové činnosti můžeme dělit na několik druhů, přičemž má práce se později specifikuje jen na jednu z nich.

Dělení zájmů dle obsahu: (Pávková, 2002)

- Společenskovední
- Pracovně-technické
- Přírodovědně-ekologické
- Esteticko-výchovné
- Tělovýchovné
- Sportovní a turistické

3.1.2 Pohyb jako vyplnění volného času

„Pohyb je základním projevem života. Z ontogenetického hlediska lze rozlišit spontánní hybnost jedincem, která převažuje v raných věkových obdobích a řízenou pohybovou aktivitu (cvičení), která bývá uskutečňovaná v různé míře po celý lidský život.“ (Havlíčková, 1998, s. 65)

Život začíná pohybem, a proto ho lze považovat za důležitou složku pro všestranný rozvoj člověka. Pohyb začíná již v prenatálním období jako reakce na určité podněty, reaguje na ně různým způsobem jako například odlišnou intenzitou pohybu. (Vágnerová, 1997)

Pohybové aktivity mohou být složkou vyplnění volného času. Mohou to být například sportovní hry, gymnastika, lehká atletika, plavání, bruslení a jiné sporty. Hájek (2008) uvádí, že tělovýchova a sport přispívají k fyzické zdatnosti, rozvíjí smysl pro fair play a pěstují fyzickou odolnost vůči stresu. (Hájek In Damková, 2010)

„Pravidelný výskyt pohybových aktivit v denním režimu dětí a mládeže vede k vytvoření návyku, vnitřně pociťované nutnosti, pravidelně „se hýbat.“ Z tohoto hlediska je velmi důležitým obdobím pro vytvoření kladného vztahu k pohybu vůbec prepubertální období.“ (Havlíčková, 1998, s. 75)

Havlíčková (1998) také uvádí, že rodiče hrají v tomto období velkou roli, záleží na nich, zda zařadí sportovní aktivity do života dítěte nebo zda se jich dítě bude varovat po zbytek života.

K vykonávání pohybu jako cílené zájmové činnosti slouží různé prostory, centra a kroužky, do kterých děti mohou docházet. Ve spontánních aktivitách děti nepotřebují fyzicky pedagoga, stačí jim prostory, jako například sportovní hřiště, taneční sál nebo plavecký bazén. Příležitostnou zájmovou činnost v podobě pohybu představují např. sportovní a taneční soutěže, turnaje nebo výlety. Tato činnost může být organizována středisky volného času, domovy mládeže, rodinami i dalšími.

Zájmová činnost pravidelná se uskutečňuje v pravidelných intervalech a to pod vedením pedagoga, který musí být řádně kvalifikován. Pro pravidelnou sportovní činnost se musí jedinec rozhodnout a závazně se do ní přihlásit. Je to například kroužek atletiky, břišních tanců anebo bruslení. Tyto pravidelné činnosti mají ucelený roční plán s plánovanými kompetencemi a cíli, vystoupeními nebo sportovními akcemi. (Hájek, Hofbauer, & Pávková, 2010)

Je důležité ale nezapomínat i na relaxaci a odpočinek i během cílené pohybové hodiny. Hájek (2007) spatřuje, že děti mají více volného času než dospělí. Proto vznikla centra volného času pro děti a mládež, kde mohou své zájmy, včetně pohybových, uplatnit.

Tato centra mohou být na úrovni školy, které většinou nabízejí možnost doplňkových aktivit a zájmových útvarů. Nesmíme na této úrovni opomenout ani školky a základní umělecké školy. Základní umělecké školy jsou přímo specifikované pro tyto zájmy a umožňují základní vzdělávání a prohlubování zájmu na profesionální úrovni.

Další úroveň pokrývají školská zařízení, která nabízejí aktivity skrze školní družiny a kluby, domovy mládeže anebo střediska volného času.

Dalšími organizacemi zajišťující volnočasové a to i pohybové aktivity jsou neziskové i ziskové organizace, rodinné prostředí i veřejná prostranství poskytující vhodná prostředí, prostory a místnosti. (Hájek, Hofbauer, & Pávková, 2010)

3.2 Pohyb a dítě

„Pohyb člověka je produktem interakce mezi složitě organizovaným biologickým systémem, úlohou, která má být vykonávána, a prostředím. Lidský pohyb je vysoce organizovanou funkcí kosterního svalstva, je vždy řízen jako jediný funkční celek a navenek se projevuje jako změna polohy těla člověka nebo jeho části.“ (Dobrá, Svatoň, Šafaříková, & Marvanová in Dvořáková, 1998, s. 12)

„Pohyb je základním projevem života – všechno, čeho člověk dosáhl, bylo uskutečněno tělesným pohybem.“ (Blažičková, 2004, s. 7)

Dítě se pohybuje již v prenatálním období, kdy reaguje na určité podněty a je to také jeho zatím jediný nástroj ke komunikaci s okolím. *„Prenatálně se první kontrakce svalstva a tím i pohyby objevují již velmi záhy, na konci embryonálního období (od 8. týdne), kdy kontrakce vznikají z místních příčin (biochemické změny) a později reflexně“.* (Havličková, 1998, s. 32)

Je také důležité poznamenat, že pohyb, který plod vykonává již v prenatálním období, bychom mohli definovat jako spontánní pohyb. Dvořáková (1998) však tento pohyb popisuje jako pohyb záměrný, který dítě realizuje samo podle svých potřeb a představ.

Podle Havličkové (1998) je rané období charakterizováno velkým „pohybovým nábojem“, který vyplývá z přirozené biologické potřeby dítěte, ale také ze zvědavosti, touze po informacích a sociálních kontaktech.

„Významné mezníky v rozvoji motorických dovedností jsou ovládnutí hlavičky, úchop a manipulace s objekty, sezení a počátky samostatné lokomoce.“ (Vágnerová, 1997, s. 36)

Velký rozvoj pohybu u dítěte pak nastává v batolecím období. *„Rozvoj veškeré pohybové aktivity spoluurčuje i zpřesňování vlastního tělového schématu, protože dítě svůj pohyb nějak pociťuje a prožívá.“* (Vágnerová, 1997, s. 69) V tomto období dítě zdokonaluje svou chůzi. Dítě také klade chodidla víc k sobě a objevuje se i odvíjení chodidel při došlapu na patu, nezvedají se tolik kolena při chůzi a ruce ztrácejí balanční funkci, tělo samo se stává stabilnější a vybalancovanější. (Havličková, 1998)

V třetím roce života dítě stále zdokonaluje chůzi, ale také poskoky a učí se běhu. *„Průměrná doba spontánní motoriky zabírá batoletí asi 60% času, tzn., když dítě nespí, tak je prakticky stále v pohybu.“* (Havličková, 1997, s. 72.)

Posledním obdobím, kterým se budeme v rámci mé práce zabývat, ale které je nejdůležitější, je předškolní období. Někteří autoři toto období řadí od 3 do 6 let dítěte (například Vágnerová), jiní až od 4 let věku (například Havlíčková, Jírová).

V tomto období dochází ke zdokonalování běhu a také se rozvíjí formy spontánních pohybových aktivit. Je to vhodné období pro zvládnutí základů sportovních aktivit a umožnění dětem začít aktivně sportovat. Dítě si také vytváří vztah k učení i sportu. Pohybové činnosti by neměly být jednostranné, ale pestré, respektující aktuální zájmy dítěte. (Havlíčková, 1997)

Jírová tvrdí, že: *„Tělesná výchova v předškolním období je důležitá pro rozvíjení spontánní pohybové aktivity, protože vede k získání správných pohybových návyků a omezení nežádoucích chyb.“* (Jírová, Berdychová, & Zelenayová, 1989, s. 11)

Je přirozené, že v tomto období převládají činnosti dynamického charakteru. (Jírová, Berdychová, & Zelenayová, 1989) Toto tvrzení lze podložit i novější publikací od Dvořákové (1998), kde se zamýšlí nad potřebou tělesné výchovy ve školkách. Při množství spontánního pohybu v tomto období se děti pohybují intenzivně 5 až 6 hodin. Proto je tyto krátké dynamické činnosti dobré střídat s činnostmi klidovými.

Z biologického hlediska: *„dochází z hlediska růstu k výrazným proporcionálním změnám“* (...) *„Toto období je proto významné pro ovlivňování správného růstu a předpokládá záměrné formování svalstva.“* (Jírová, Berdychová, & Zelenayová, 1989, s. 13/14)

Proto také dochází v tomto období k potřebě dostatečného odpočinku a spánku, ve kterém dítě čerpá energické zdroje, uvádí Havlíčková (1997). Dále tvrdí, že dítě předškolního věku spí průměrně 12 hodin denně.

3.2.1 Pohyb v životě dítěte

„Pohyb je nejužší spojován s fyzickou stránkou dítěte, ale v dětském věku propojuje celou osobnost dítěte.“ (...) *„S dětstvím je nerozlučně spjat pohyb a pohyb v dětství je životní potřebou, poznáváním, prožíváním, je znakem zdraví a radosti.“* (Dvořáková, 1998, s. 16)

Dítě se utváří pohybem a to především ve svém raném dětství. Již jsem zde zmínila vývojové aspekty pro pohyb v životě dítěte, v této kapitole bych se na tuto problematiku ráda podívala i jako na výběrovou činnost, nikoliv jen jako přirozený biologický jev.

Jírová ve své publikaci uvádí, že zdravý vývoj je nerozlučně spjat s pohybovou aktivitou. *„Pohybová aktivita v předškolním věku je důležitým faktorem všestranného rozvoje dítěte z hlediska fyziologického a motorického, ale i psychologického a sociálního.“* (Jírová, Berdychová, & Zelenayová, 1989, s. 9)

U předškolních dětí má pohybová aktivita převážně obratnostní charakter. Tělovýchovné aktivity musí být vždy přizpůsobeny stupni růstu a vývoje dítěte, který je v tomto období značně proměnlivý. (Havlíčková, 1997) Proto v tomto období často zařazujeme řízené činnosti. Havlíčková také říká, že: *„Přiměřené tělesné zatěžování ovlivňuje kladně orgánové funkce, malá pohybová aktivita je neovlivňuje. Z toho vyplývá, že v každém věkovém období jsou přiměřená tělesná cvičení vhodná a žádoucí, za předpokladu zájmu o optimální růst a vývoj dítěte.“* (Havlíčková, 1997, s. 74)

Důležité je, aby i rodiče dbali na vytváření pozitivních pohybových návyků svého dítěte a pravidelně s dětmi sportovali. Vytvořením pozitivního návyku totiž děti pocítí nutnost pravidelně se hýbat. (Havlíčková, 1997) Doporučovány jsou především sportovní hry.

„Novým pohybům se děti učí opakováním.“ (Jírová, Berdychová, & Zelenayová, 1989, s. 11) Že mají děti zájem o pohyb, uvádí tyto autorky projevy bezúčelných pohybů a jejich opakováním, skotačením a živou pohybovou hravostí.

Dvořáková (1998) uvádí, že potřeba pohybu je důležitá především také kvůli zdraví dítěte, tělesné, duševní i sociální pohodě. Již od předškolního věku si dítě vytváří na pohyb dlouhodobý návyk a hodnotovou orientaci, také zdravotní prevenci pro celý život.

3.2.2 Rozvoj pohybu u dětí 3 až 6 letých

Dítě 3 až 6 leté je dítě předškolního období, jak jej řadí někteří odborníci. V tomto období dítě již navštěvuje většinou mateřskou školu, rozvíjí se i po stránce sociální a stále ještě má dostatek pohybu.

„Období předškolního věku je Eriksonem (1963) označováno jako věk iniciativy. Jeho hlavní potřebou je aktivita a sebeprosažení jako důsledek této aktivity.“ (...) „Aktivita je prostředkem i potvrzením dětského vývoje.“ (Vágnerová, 1997, s. 107)

Dále se podle Vágnerové (1997) utváří normy chování, kde se základům dítě učí především v rodině. Dítě se také identifikuje s názory a chováním rodičů a svou pohlavní rolí. Ve skupině vrstevníků, jako například v mateřské škole, dochází výrazněji k separování dětí do dvou skupin podle pohlaví.

Důležitou funkci má v tomto období hra. *„Symbolická hra znamená vrchol dětské hry.“* (Piaget, & Inhelderová, 2007, s. 57) Kromě symbolické hry, která později přechází na námětovou, kdy dítě napodobuje nějaké zvíře, člověka nebo věc, můžeme vidět také konstruktivní hru. Dítě při ní staví většinou z kostek, lega a jiných. Poslední druh her v tomto období je pohybová hra, na kterou je většinou třeba velkého prostoru. Patří tam hry na babu, na honěnou, závodivé hry a jiné. Toto jsou hry, které rozvíjí přirozený spontánní pohyb.

Dítě se v tomto období projevuje svou fantazií, tvůrčím myšlením a hraním si ve skupině vrstevníků.

Dítě tříleté by mělo zvládat: stát chvíli na jedné noze, opakovat krátkou povídku, šňěrovat si boty, rozeznat barvy a zazpívat písničku.

Dítě čtyřleté by mělo zvládat: stát na jedné noze, skočit do dálky s rozběhem, udělat kotoul, nakreslit hlavonožce, ptát se, zvládat oblékání i svlékání s dopomocí, je čisté, hodně se chlubí, touží po pochvale.

Dítě pětileté by mělo zvládat: samo se umýt a učesat, pomáhat doma s drobnými pracemi, vědět o sobě základní fakta, dokázat napodobit melodii, neplést si včera a zítra, kreslit reálnou postavu, rozeznat pravou a levou ruku, artikulovat a podřizovat se pravidlům hry.

Dítě šestileté by mělo zvládat: zavázat si tkaničky, navlékat korálky na nit, ví, kde se co nakupuje, dokončuje úkoly vyžadující trpělivost a mluví již zcela plynule. (Martincová, ©2007-2016)

„Mezi 4. a 6. rokem dochází z hlediska růstu k výrazným proporcionálním změnám, které ovlivňují i funkce pohybového ústrojí.“ (Jírová, Berdychová, & Zelenayová, 1989, s. 13) Dochází k rychlému růstu kostí, velkému vývoji svalů a k nesouladu, který může způsobit vadné držení těla. Dochází k osifikaci a není dokončen vývoj kloubů. Problém

je ještě se srdečně cévními a dýchacími systémy, které jsou zatím labilnější a reagují intenzivněji na změny. Na rozdíl od dospělých však mohou děti v tomto období lépe zvyšovat kapacitu plic postupným zvyšováním námahy a intenzivnější činností. (Jírová, Berdychová, & Zelenayová, 1989)

Dvořáková (1998) uvádí, že je třeba v tomto období rozvíjet pohybové aktivity, alespoň základy, ale výběr by měl být pestrý. Záleží tedy především na rodičích, zda podpoří své dítě v aktivitě. *„Dá se tedy předpokládat, že děti pasivní, děti v pohybové aktivitě omezené, děti s nedostatečnými pohybovými návyky jsou rizikovými skupinami z hlediska zdravotní perspektivy, což se negativně projeví už během jejich dětství a určitě v dospělosti.“* (Dvořáková, 1998, s. 21) Z publikace také vyplývá, že děti v mladých rodinách tráví v současnosti nejvíce času před televizí a jen 11% dětí v naší republice dochází na pravidelnou tělesnou aktivitu do zájmových pohybových kroužků. Jedním z nejdůležitějších aspektů ke zdravému pohybu je správné držení těla. *„Hodnotit držení těla lze pouhým pohledem, protože nejčastější vady – zvětšená hrudní kyfóza a krční a bederní lordóza /prohnutí páteře/ - jsou brzy zřejmé.“* (Jírová, Berdychová, & Zelenayová, 1989, s. 22) Podle stejných autorek lze správné držení těla spatřovat v těchto znacích: hlava, hrudník, ramena, břišní stěna, obrysy těla, osa těla. (Viz příloha č. 1)

Blažičková správné držení těla popisuje takto: *„Správným držením těla rozumíme zorganizování těla na základě hlubokých znalostí funkcionální anatomie, respektování a následné rozvíjení všech významů, které tělo nese, podřízením tělesného pohybu fyzikálním zákonům tak, aby mohlo tělo fungovat zdravě, ekonomicky a dlouhodobě.“* (Blažičková, 2004, s. 19)

Tělesná cvičení a hry jsou doporučovány především mladším školním dětem, avšak začátky sportovních cvičení a pohybová příprava je vhodná již v předškolním období. *„Jako nejvhodnější formy pohybových aktivit jsou doporučovány sportovní hry, pro velkou rozmanitost pohybových programů, kreativitu, smysl pro spolupráci v daném kolektivu dětí, dynamickou zátěž střídavé intenzity s individuálně volenými pauzami.“* (...) *„Vhodně vybrané aktivity indukují zájem dětí o cvičení a vzniká u nich postupně potřeba fyzické činnosti, naopak špatně volená cvičení mohou vyvolat odpor ke cvičení a sportu vůbec, v obou případech často i trvale.“* (Havličková, 1997, s. 75) Havličková

také varuje před přepínáním sil a velkou zátěží při zainteresování dítěte, která by měla být vhodně rozložena.

Havlíčková (1997) také uvádí, že základními pohybovými schopnostmi jsou: rychlost, síla a vytrvalost. Všechny tyto schopnosti můžeme rozvíjet, sílu však zatím jen částečně.

Jírová a spol. uvádí kromě těchto tří schopností ještě koordinační schopnost. „*Pohybové schopnosti rozvíjíme pomocí přirozených pohybů, respektujeme individuální zvláštnosti a předpoklady dětí, umožňujeme jim co nejčastěji volit vlastní intenzitu pohybu, při níž by se optimálně rozvíjela úroveň dané pohybové schopnosti.*“ (Jírová, Berdychová, & Zelenayová, 1989, s. 27)

Do koordinačních schopností řadí Jírová a spol. koordinaci těla a končetin, prostorovou orientaci, pohyblivost neboli ohebnost, rovnováhu a rytmičnost (Jírová, Berdychová, & Zelenayová, 1989). Tyto schopnosti jsou základem i pro taneční výchovu.

„*Pohybový projev je přirozený téměř každému zdravému dítěti. Projevuje se od útlého dětství během, poskokem, točením, výskokem, popěvkem apod.*“ (...) „*Pohybová příprava podporuje velmi účinně psychický i fyzický rozvoj dětí, neboť ovlivňuje kladně funkci analyzátorů. Při pohybovém chápání se zapojuje účelně první a druhá signální soustava. Dítě se učí pohyb vnímat předvedením, vysvětlením určitého pohybu i jeho citlivým uvědoměním.*“ (Šimsová, 1989, s. 4)

Dvořáková (1998) uvádí, že proces motorického učení souvisí s procesy vnímání, se zpracováváním a chápáním informací, pojmů a také je vše dáno motivací.

„*Pohyb je potřeba studovat, poznávat jeho možnosti, všimnout si zážitků, které pohyb vyvolává, pěstovat kinetické citění a smysl pro proměnlivé prostorové vztahy, dynamiku pohybu a rytmické citění.*“ (Blažičková, 2004, s. 6)

3.3 Tanec

„*Člověk, který netančí, nežije.*“ Jerry Rose

Tanec je umělecký žánr, který obsahuje určité taneční prvky, pohyb a fyzickou aktivitu. Zvládne ho každé malé dítě, každý člověk. Avšak tanec podle jeho definice možná každý nezvládne. Akademie múzických umění (dále jen AMU) na svých stránkách definuje tanec podle Judith Lynne Hann, sama škola však na svých stránkách podotýká,

že definici tance lze těžko podat objektivně. Tanec je proměnlivý podle doby a kultury, ve které se nachází. Také je na stránkách AMU řečeno, že tanec není univerzální, jelikož neexistuje jediná společná lidská představa, která by označovala slovo tanec. To je důvod, proč škola přijala za svou definici právě Hannaové, která má být otevřená k historické, kulturní i geografické podobě tance. (Analýza tance, 2013)

„Tanec jako lidské chování je z pohledu tanečníka utvářen jako účelné, záměrně rytmizované a kulturně vzorované sekvence neverbálních tělesných pohybů jiných než běžné motorické aktivity: pohyby mají vlastní (inherentní) a estetické hodnoty.“

(Judith Lynne Hann, 2013, 1.2.1)

Jiná definice, která je uvedena v Metodice a didaktice taneční výchovy, říká: *„Slovo tanec vnímáme jako pohybové vyjádření přehodnocených citových stavů. Jeho hlavním nástrojem je výraz a sdělení prostřednictvím pohybu, který má moc vyvolávat obdobné síly u diváka.“* (Blažíčková, 2004, s. 6)

Tanec se lze vyučovat v základních uměleckých školách, na tanečních konzervatořích nebo uměleckých školách, také na pedagogických školách se zaměřením na taneční pedagogiku. Patří k jednomu ze základních uměleckých odvětví. *„Tanec je stejně závažným uměním jako hudba, zpěv, výtvarný projev, literatura i umění dramatické.“* (Šimsová, 1989, s. 4)

Tanec v předškolním věku má spíše podobu pohybové průpravy. Není většinou nijak specifický, jde spíše o prvotní seznámení s pohybem a vhodným držením těla.

3.3.1 Tanec jako pohybová činnost v životě dítěte

Tanec je důležitou složkou právě i pro děti. Spontánní pohyby jsou pro děti přirozené a to, co děti často předvádí jako reakci na nějaké hudební podněty, můžeme nazývat tanec. *„Seznamuje děti s krásami naší i cizí lidové kultury, s krásami lidových písní a tanců, říkadel i lidových zvyklostí.“* (Šimsová, 1989, s. 4)

V tanečním oboru základní umělecké školy se dítě učí tanci až od prvního stupně školy, to znamená od 6 let věku dítěte. Tak je to doporučováno i v Biologii dítěte od Havlíčkové (1997), z které jsem čerpala převážně v prvních dvou kapitolách mé práce. Je však důležité poznamenat, že i přesto je pro rozvoj tanečních schopností

dobré docházet do přípravného studia již v předškolním věku, kde se této taneční činnosti říká odborně taneční průprava.

„Tanec patří do výchovy proto, že nabízí možnost rozvinout tvůrčí schopnosti žáků, prověřit jejich osobnost, dávat tvar svým významným zážitkům. To může být cesta k větší citlivosti pro hodnoty nejen v umění, ale i v přírodě a mezilidských vztazích.“
(Blažíčková, 2004, s. 8)

Jak zmiňuje ve svých publikacích Jírová, ale i další autoři, důležité pro správné pohybové návyky i taneční výchovu je správné držení těla. (Viz příloha č. 1) Přičemž v taneční výchově pak sledujeme a zaměřujeme se na tyto části: hlava, hrudník, střed trupu, pánev, dolní a horní končetiny. (Blažíčková, 2004)

Dále bych zde ráda uvedla, že tanec je pro děti důležitý, protože vede k rozvoji celé fyzické dětské osobnosti:

„Hlavní důraz je kladen na celistvost taneční výchovy, která vede k propojení fyzického a psychického růstu dětské osobnosti.“ (Švandová, 2009, s. 5)

„Cílem taneční výchovy je připravit chlapce i děvčata k estetickému pohybu, který zároveň podporuje zdravý rozvoj fyzický i duševní.“ (Šimsová, 1989, s. 3)

„Právě tanec je ze všech umění nejvhodnější pro rozvoj celistvé osobnosti – protože jako jediné umění rozvíjí kromě ostatního absolutně i fyzickou složku osobnosti.“
(Blažíčková, 2004, s. 12)

Děti vedeme ke správnému držení těla, vlastní iniciativě, podporujeme jejich přirozený pohyb i projev, motivujeme je ke zlepšování v daných cvicích a především dbáme na rozvíjení dětského organismu.

3.3.2 Tanec v mateřské škole a jeho zásah do pohybové výchovy v mateřské škole

Tanec je v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání (dál jen RVP PV) zakomponován do pohybové výchovy, která je součástí vzdělávací oblasti Dítě a jeho tělo. Nemluví se zde nikde o tanci, ale jsou zde stejné cíle, které požadujeme i v taneční průpravě po předškolních dětech v tanečních výchově.

Jako v taneční výchově se v mateřské školce řeší v rámci oblasti Dítě a tělo správné držení těla, které, jak zjišťovala Dvořáková v letech 1985 a 1988, je často vadné

a problematické. Dvořáková (1998) zde uvádí, že je proto důležitým předpokladem, že pedagog správně diagnostikuje vadné držení těla.

Slovo tanec se v RVP PV nevyskytuje, ovšem v rámci pohybových cvičení, nebo i spontánních dětských projevů se tanec ve školce vyskytuje. V současné době je také velkým trendem vyplnit stanovené normy cvičením právě například placenou hodinou zumbly, jógy nebo tancováním ve spřátelených zařízeních pod vedením kvalifikovaných volnočasových pedagogických pracovníků nebo tanečních lektorů.

U dítěte se v rámci pohybové výchovy ve školce podporuje rozvoj hrubé i jemné motoriky, rozvoj všech smyslů, také rozvoj psychické i fyzické zdatnosti, osvojení si poznatků o těle, o zdraví, a také správná péče o zdraví. Učitel nabízí pohybové lokomoční činnosti, pro tanec jsou důležité například ty gymnastické, dále manipulační činnosti s předměty nebo náčiním, zdravotně zaměřené činnosti, hudební a hudebně pohybové činnosti (důležité pro taneční výchovu), a další činnosti důležité pro nácvik hygieny, pro prevenci zdraví a pro prevenci proti úrazům.

Mateřské školy často nabízí kroužky mimo osnovy jejich vzdělávání. Některé školky tak nabízejí taneční výchovu v rámci kroužku, který je placený a je tedy na rodičích, zda dítěti kroužek navíc zaplatí, jinde jsou tyto kroužky součástí jejich školního vzdělávacího programu a musí si ho zaplatit všechny děti, protože tak to daná školka vyžaduje.

3.3.3 Tanec v kurikulárních dokumentech

Na stránkách metodického portálu rámcového vzdělávacího programu (dále jen RVP) najdeme definici kurikula jako vzdělávacího program, obsahujícího vzdělávání, vztahy ve vzdělávání, prostředí pro vzdělávání, jeho průběh a výsledky. (Metodický portál RVP, [b. r.]

Pro správnou definici a zařazení tance jsem hledala v různých vzdělávacích dokumentech, jak je zde tanec vyjádřen, jaké jsou podmínky pro vzdělávání v této oblasti a jaké dokumenty vůbec pro tento obor jsou.

Vzdělávat se v oblasti tance smí děti již v základních uměleckých školách (dále jen ZUŠ). Tyto školy standardně přijímají žáky na základě talentových zkoušek. Věk žáků i zkoušky se mohou lišit, podmínky pro přijetí si vytváří každá škola sama.

Pro vytvoření školního vzdělávacího programu slouží pro všechny umělecké školy Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké školy (dále jen RVP ZUV).

„Základní umělecké vzdělávání neposkytuje stupeň vzdělání, ale základy vzdělání v uměleckých oborech. V systému navazujícího uměleckého vzdělávání představují důležité východisko pro vzdělávání ve středních, vyšších odborných školách uměleckého nebo pedagogického zaměření a na konzervatořích, popřípadě pro studium na vysokých školách s uměleckým nebo pedagogickým zaměřením.“ (RVP ZUV, 2010, s. 11)

Podle rámcového vzdělávacího programu se můžeme dozvědět, že vzdělávání probíhá ve třech částech a to I. a II. stupeň a také přípravné studium.

Přípravné studium je určeno pro nácvik elementárních dovedností a rozvíjení předpokladů pro studium. Právě toto studium je vhodné pro předškolní děti.

Vzdělávání na I. stupni základního uměleckého studia je sedmileté a slouží i k individuálnímu rozvoji dítěte, k přípravě pro neprofesionální uměleckou aktivitu a také jako příprava pro další vzdělávání.

Vzdělávání na II. stupni základního uměleckého studia je čtyřleté, klade důraz na praktické uplatnění žáků a na motivaci a prohloubení zájmu o uměleckou činnost a další studium. (RVP ZUV, 2010)

„Obsah studia tanečních oborů Základních uměleckých škol dále jen TO ZUŠ je závažně stanoven Věstníkem MŠMT...“ „Učební osnovy jsou zde charakterizovány jako *návod, jak postupovat při výuce tanečního oboru na základních uměleckých školách.*“ (Blažičková, 2004, s. 28.)

Pro navazující vzdělávání v oboru tanec slouží dokument Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání Současný tanec. V tomto dokumentu najdeme veškeré kompetence, cíle i očekávané výstupy, včetně učiva, pro střední a vyšší odborné vzdělávání.

Po vystudování střední nebo vyšší umělecké školy v tanečním oboru je absolvent způsobilý ve třech oborech tance a to klasický, moderní a lidový tanec.

3.3.4 Taneční kroužky pro děti předškolního věku

„Kroužek je spojován spíše s ryze zájmovou činností (taneční kroužek, čtenářský kroužek, kroužek dovedných rukou apod.). Jde tedy o zaměření na konkrétní zájem

o určitou oblast lidské činnosti, bez nároků na širší spektrum dalších zájmů (...).“
(Institut dětí a mládeže MŠMT; 2004, s. 6.)

Tanečním kroužkem označuji ve své práci ty útvary, ve kterých se provozuje taneční nebo hudebně pohybová výchova. Nepočítám do těchto útvarů přípravné kroužky pro sportovní disciplíny, jako například pro atletiku, gymnastiku nebo krasobruslení a další.

„Taneční kroužek je nejjednodušší formou zájmových útvarů tanečních. Sdružují se v něm děti přibližně stejného věku, které se po základní pohybové přípravě mohou zaměřit na kroužek lidových tanců a písní, na kroužek soudobých tanců nebo kroužek scénického tance apod.“ (Šimsová, 1989, s. 7.)

Jak dále uvádí Šimsová (1989), pro nejmladší děti nejde tolik o vyhraněný styl, jako spíše o pohybovou přípravu. V dnešní době už si děti nevybírají mezi těmito kategoriemi, ve kterých by dále pokračovaly, ale stále platí, že tyto tři kategorie (dnes současný, lidový a klasický tanec) jsou součástí základního uměleckého vzdělávání.

Taneční kroužek nebudeme jistě vyhledávat v základních uměleckých školách, neboť zde se nejedná o neformální zájmové vzdělávání, nýbrž o ucelený vzdělávací systém a taneční útvar je zde uváděn jako taneční obor se stupni vzdělávání.

Taneční kroužek najdeme v domech dětí a mládeže, v dětských domovech, v kulturních zařízeních, pod záštitou škol a školek nebo jako soukromá zařízení.

Je trendem, že pro předškolní děti se v každé druhé mateřské škole objevují zájmové kroužky. Taneční kroužky jsou fenoménem mezi ostatními zájmovými kroužky.

„Přijato by mělo být každé dítě, které má zájem o tanec a pohybovou výchovu.“
(Šimsová, 1989, s. 7.)

Struktura taneční hodiny pro takto malé děti by měla být jasná a vždy stejná, neboť je známo, že předškolní děti potřebují řád, aby se dobře orientovaly. Například je dobré každou hodinu začínat i končit stejně, a to i na stejném místě v místnosti.

Po zahájení by mělo následovat dynamické cvičení, které slouží na zahřátí, vhodné jsou již známé hry nebo cvičení. Poté následuje vždy rozcvička, během které protáhneme celé tělo anebo se zaměříme na ty části těla, která jsou pro nás stěžejní pro následující cvičení. Dále následuje hlavní program podle vytyčeného cíle vyučujícího. Může se jednat o nácvik nové choreografie nebo jednotlivých prvků, můžeme opakovat a procvičovat jednotlivé taneční kroky anebo trénovat tzv. točky, aj.

Na závěr by měla být řazena nějaká klidová, relaxační aktivita, protažení namáhaných svalů anebo hra pro uvolnění zátěže z hodiny.

Struktura hodiny se může lišit v jednotlivých zařízeních i na různých kroužcích. Záleží, jak kvalifikovaný je vyučující kroužku a jaký je jeho hlavní záměr a celoroční plán. Metodik pro výuku tance najdeme mnoho a je na učiteli, čím se bude řídit a jaká metodika mu připadá nejvhodnější (a zdali vůbec nějakou používá).

Ve své práci se budu zabývat především tanečním oborem v základních uměleckých školách a tanečními kroužky v domech dětí a mládeže.

3.4 Organizace zajišťující zájmové vzdělávání

Jak jsem zmínila již v minulé kapitole, taneční výchovu můžeme najít v nejrůznějších zařízeních. Slouží k tomu různá školská i mimoškolská zařízení, která organizují zájmové vzdělávání.

Zájmové vzdělávání je doplňkové vzdělávání v oblasti, o kterou se dítě nebo žák zajímá. Má za úkol rozvíjet osobnost a také kompenzovat jednostrannou zátěž ze strany školy. Zájmové vzdělávání je vhodné pro všechny děti různého věku a také zdravotního oslabení či znevýhodnění. Zájmová činnost má napomoci inkluzi a je vhodná pro rozvíjení osobnosti člověka, právě i pro děti se znevýhodněním, protože díky této činnosti se mohou najít.

V zákoně bychom mohli hledat definici zájmového vzdělání v zákoně číslo 561/2004 Sb. ve vyhlášce číslo 74/2005 Sb. ve znění vyhlášky číslo 109/2011 Sb. Dále je zájmové vzdělávání definováno v § 111 školského zákona.

„Střediska volného času jsou rovněž školskými zařízeními, jejich posláním je motivovat, podporovat a vést děti, žáky, studenty, mládež, ale i dospělé k rozvoji osobnosti, k získávání a rozvoji klíčových a odborných kompetencí, zejména smysluplnému využívání volného času, a to širokou nabídkou činností v bezpečném prostředí, s profesionálním týmem pedagogů.“ (MŠMT, ©2013-2016)

Střediska volného času nabízejí odborné a metodické vzdělávání dětí a mládeže, případně dospělých, v jimi zvolené zájmové oblasti. Fungují většinou po celý rok, a to i mimo běžný školní rok (soustředění, závody, tábory, kulturní akce a jiné).

Jejich cílem je mimo zajištění zájmových kroužků i předcházení sociálně patologickým jevům a prevence. Často se stávají středem společenského života ve městě či obci, přispívají svou účastí, svými výrobky, kulturními nebo sportovními vystoupeními nebo jinými prostředky, podle toho, co středisko nabízí.

„Ve školním roce 2014/15 existovalo 312 středisek volného času. Tato zařízení navštěvovalo 272 744 účastníků, z nichž největší podíl tvořili žáci (74,1%) a děti (13,5%)“. (MŠMT, ©2013-2016)

Střediska volného času jsou dva typy:

- Domy dětí a mládeže, uskutečňující činnosti ve více zájmových oblastech
- Stanice zájmových činností, které jsou zaměřené na jednu oblast zájmového vzdělávání.

Běžná a dostupná organizace, ve které často najdeme taneční kroužky, a to i pro předškolní děti, jsou domy dětí a mládeže (dále jen DDM). Spadá do kategorie střediska volného času. Zajišťuje dětem i mládeži různé zájmové vzdělávání, podle jejich výběru a podle konkrétní nabídky. Pro tato střediska není rámcový vzdělávací program a proto se náplň, program i cíle mohou lišit. Školní vzdělávací program vypracovávají ředitelé středisek.

Domy dětí a mládeže většinou na svých webových stránkách slibují proškolené vedoucí volnočasových aktivit. Sdružení pracovníků domů dětí a mládeže v České republice (dále jen SP DDM ČR) hlásí volnočasově vzdělané pedagogy ve svých DDM ve 298 městech. (SP DDM, ©2010)

Do kroužku v domě dětí a mládeže by mělo být přijato každé dítě, mělo by být zohledněno znevýhodněné nebo zdravotně oslabené dítě stejně jako nadané.

Z finančního hlediska záleží potom na nastavení jednotlivých cen kroužků řediteli střediska, k tomu se počítají i další faktory, jako například podpora města či obce, dotace v kraji a další.

Pro ty nejvíce náročné, kteří uvažují o dlouhodobém vzdělávání je nejvhodnější základní umělecká škola, pokud se v blízkosti vyskytuje. Tato škola zajišťuje kvalitní vzdělávání pod vedením proškolených tanečních učitelů, kteří by měli mít vystudované pedagogické nebo taneční vzdělání v tomto oboru. Škola by měla děti připravit na další vzdělávání v umělecké sféře.

Pro předškolní děti jsou zde přípravné ročníky, které mají podle RVP ZUV, dotaci dvě vyučovací hodiny týdně.

Do základní umělecké školy nemusí být přijato každé dítě. Musí projít přijímacími talentovými zkouškami anebo si učitel může stanovit požadavky a nepřijmout dítě pro nedostatečné předpoklady pro taneční vzdělávání.

Také z finančního hlediska bývá tato forma studia dražší než taneční kroužky, a tak se může stát, že si ji někteří nemohou dovolit.

Další ze zájmových útvarů pro děti je tu školní družina. Školní družina je školské zařízení, určené především pro žáky od 1. do 5. třídy. Slouží k relaxaci, k výchově, ale i vzdělávání. Po vyučování zde mají žáci k dispozici širokou nabídku zájmových činností. Výhodou je zde, že jsou žáci ve známém prostředí, ve kterém se mohou cítit bezpečně, a pro rodiče je školní družina finančně dostupná.

Kromě školních družin existují ještě školní kluby. Ty jsou však primárně určené pro starší žáky a proto pro mou práci nejsou důležité. Školní kluby také poskytují různé formy zájmového vzdělávání. (MŠMT, ©2013-2016)

Děti předškolního věku mohou dále docházet do zájmových kroužků například k soukromým osobám, do škol, anebo do kroužků nabízených jejich mateřskou školou.

3.4.1 Organizace pořadající taneční soutěže pro předškolní děti

Pro děti předškolního věku existují také taneční soutěže, kterých se mohou s DDM nebo ZUŠ zúčastnit.

V amatérské sféře se jedná o soutěže, které by již v názvu měli obsahovat, že jsou amatérské. Děti jsou zde oceňovány zpravidla medailemi, nebo sladkostmi. Porota se skládá většinou ze zaměstnanců pořadajících soutěž (například DDM), nebo z tanečnicků a učitelů tance. (například Středočeský taneční pohár).

Na vyšší úrovni mohou předškolní děti soutěžit v pohárových soutěžích, většinou za kategorii mini. Jedná se o soutěže, které většinou spolupracují na mezinárodní úrovni. Když tým postoupí, mohou dosáhnout až na mistrovství světa. Kategorie předškolních dětí, mini, se ale týká nejvyšší postup pouze do celorepublikového kola. Organizuje je například Czech dance organization, která je členem České komory fitness a také České asociace sportu pro všechny, nebo například taneční soutěže

pod záštitou Svazu učitelů tance České republiky. (Czech dance organization, ©2016; Svaz učitelů tance, ©2013-2016)

3.5 Základní umělecké školy

„Základní umělecká škola – Školské zařízení, které poskytuje základy vzdělání v hudebních, tanečních, výtvarných a literárně-dramatických oborech a připravuje pro studium v konzervatoři a ve středních školách uměleckého zaměření. Organizuje studium převážně pro žáky základní školy a středních škol; může též organizovat základní umělecké vzdělávání pro dospělé.“ (Průcha, Walterová, & Mareš, 2009, s. 378)

V celé České republice máme k současnému datu 492 základních uměleckých škol. (Sensio.cz s. r. o., ©2011-2016) Započítávány jsou jak státní, tak soukromé základní umělecké školy. *„Zřizování a činnost základních uměleckých škol stanovuje zákon č. 561/2004 Sb. a vyhláška MŠMT ČR č. 71/2005 Sb. o základním uměleckém vzdělávání.“* (Průcha, Walterová, & Mareš, 2009, s. 378)

Dříve byly tyto školy označovány jako Lidové školy umění, zkráceně LŠU, slangově lидуška.

Základní umělecké školy mají svůj rámcový vzdělávací program, který je stěžejní pro tvorbu školního vzdělávacího programu a pro celkové fungování ZUŠ.

V českých zemích má vzdělávání v uměleckých oborech dlouholeté tradice. Hudební vzdělávání je nejstarší a jeho počátky sahají až do 17. století. V 18. a 19. století vzrostl zájem o organizované hudební vzdělávání. *„Po druhé světové válce byl zaveden jednotný typ hudebních škol. V šedesátých letech 20. století se tyto školy transformovaly na lidové školy umění, ve kterých postupně vznikaly další obory: taneční, výtvarné a literárně-dramatické.“* (RVP ZUV, 2010, s. 8.) Až roku 1989 se lidové škole umění navrátil původní status a získala své současné jméno – základní umělecká škola.

3.5.1 Vzdělávací program v základní umělecké škole

Národní vzdělávací program, stejně jako rámcový i školský vzdělávací program základní umělecké školy jsou dokumenty veřejně přístupné pro pedagogickou i nepedagogickou společnost.

RVP ZUV obsahuje preambuli, vymezení RVP ZUV v kurikulárních dokumentech, charakteristiku a organizaci základního uměleckého vzdělávání (dále jen ZUV), cíle a klíčové kompetence ZUV, charakteristiky a cíle jednotlivých oborů (hudební, výtvarný, taneční, literárně-dramatický), multimediální tvorbu a její charakteristiku, vzdělávání žáků mimořádně nadaných a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, tvorbu a zpracování školního vzdělávacího programu (dále jen ŠVP) a slovníček použitých výrazů.

O platnost a činnost RVP ZUV se stará ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v České republice (dále jen MŠMT ČR).

Vzdělávání v ZUŠ patří v současné době mezi ucelený systém vzdělávání s návazností na další umělecké vzdělávání.

ZUŠ poskytuje ucelené, dlouhodobé, systematické a komplexní studium, jehož kvalita je zajišťována vlastním hodnocením školy a také externí evaluací. Poskytuje ke vzdělávání čtyři obory: hudební, výtvarný, taneční a literárně-dramatický. Organizačně člení ZUŠ vzdělávání do těchto skupin: přípravné studium, studium I. stupně, studium II. stupně, studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin a studium pro dospělé.

Základní cíle, které se v RVP ZUV vymezují jsou: utvářet a rozvíjet klíčové kompetence žáků, poskytnout žákům základní vzdělání v jimi zvoleném oboru, připravit žáky po odborné stránce pro další vzdělávání v uměleckém oboru a motivovat žáky k učení a spolupráci a vytvoření příznivého klimatu. (RVP ZUV, 2010)

Dále v RVP ZUV můžeme najít klíčové kompetence i očekávané výstupy pro jednotlivé obory.

ŠVP je dokument, který si každá škola vypracuje na základě svých potřeb a autentičnosti školy, musí být ovšem v souladu s RVP a je součástí povinné dokumentace každé školy. Měl by obsahovat identifikační údaje, charakteristiku školy, zaměření školy a její vize, výchovné a vzdělávací strategie, vzdělávací obsahy jednotlivých oborů, zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, vzdělávání žáků mimořádně nadaných, hodnocení žáků a vlastní hodnocení školy.

3.5.2 Základní umělecké školy – taneční obor

„Taneční obor základních uměleckých škol (dále jen TO ZUŠ) podchycuje a rozvíjí taneční nadání dětí.“ (MŠMT ČR, 2000, s. 1)

Cílem tanečního oboru (dále jen TO) v ZUŠ je komplexně a systematicky rozvíjet žáka duševně i tělesně.

„Vzdělávání v tanečním oboru žáka seznamuje se stavbou i strukturou lidského těla, zákonitostmi pohybu a poskytuje mu orientaci v různých oblastech spojených s tanečním projevem a kulturou pohybu.“ (RVP ZUV, 2010, s. 42.)

Taneční obor je členěn na dvě propojené vzdělávací oblasti a to:

- taneční tvorba a interpretace
- recepce a reflexe tanečního umění.

V první oblasti se žáci učí různým tanečním technikám, rozvoji koordinačních, vytrvalostních i silových schopností včetně kompenzace dopadů fyzické zátěže.

Ve druhé oblasti se žák učí porozumět uměleckému dílu a hodnotit ho, učí se chápat širší souvislosti v tanečním umění, a hodnotit umělcův projev.

RVP ZUV vymezuje pouze očekávané výstupy pro ukončení studia I. a II. stupně základního uměleckého vzdělávání. Ostatní očekávané výstupy pro další kategorie si vymezuje každá škola sama ve svých ŠVP.

Úkolem přípravného ročníku je kultivovat dětský taneční projev formou hravých cvičení a pohybových her, které mohou narůstat na náročnosti podle šikovnosti a zvládnutí úkolů dětmi.

V 1. a 2. ročníku I. stupně se vyučuje taneční průprava, kde se rozvíjí správné držení těla, pohyblivost a flexibilita, pružnost, harmonie pohybů a také hudební citění.

Ve 3. až 7. ročníku I. stupně se vyučuje technika lidového, současného a klasického tance. Prohlubuje se taneční projev žáků, stejně jako smysl pro pohybovou souhru.

II. stupeň vzdělávání je zaměřen na zdokonalování technik, klade se důraz na osobité projevy žáků a také získávání základních poznatků z oblasti tanečních dějin. (Vzdělávací program TO ZUŠ, pro PS a I. st. základního studia, 2000)

„Důležitou a nedílnou součástí výchovně vzdělávacího procesu TO ZUŠ je korepetice. Základem práce korepetitora ve vyučování je improvizace, vycházející důsledně z citění

pohybu. Korepetitor úzce spolupracuje s pedagogem.“ (Vzdělávací program TO ZUŠ, pro PS a I. st. základního studia, 2000, s. 2.)

Předškolní děti mohou navštěvovat přípravné studium a to činí 2 vyučovací hodiny týdně.

3.5.3 Taneční hodina v základní umělecké škole pro děti od 3 do 6 let

Děti od tří do šesti let navštěvují v základních uměleckých školách zpravidla přípravný ročník. Sama jsem navštěvovala Základní uměleckou školu v Neratovicích a proto se při výpovědi, jak probíhá taneční hodina v přípravném ročníku, budu opírat o vlastní zkušenost a praxi.

Jedna hodina trvá 45 minut. Přípravné ročníky mají vyhrazené dvě vyučovací hodiny týdně. Z mé zkušenosti vím, že je lepší tyto dvě hodiny spojit kvůli ucelenosti hodiny a lepšímu organizování času pro děti. Některé školy ale pro přípravné ročníky vyhražují vyučovací hodinu a půl (tedy 70 minut).

Děti by měly na cvičení nosit taneční dres nebo trikot, měkké cvičky nebo piškoty. Dívky by měly mít sepnuté vlasy. Každé dítě si sebou nosí pití.

Taneční hodina začíná pozdravem a končí poklonkou. Během hodiny se děti rozcvičí, zahrají si pár pohybových her, trénují u tyče anebo základní akrobatické či gymnastické triky na koberci či žíněnce. Důležité pro přípravné studium je i pohyb podle klavíru, reakce na změnu tempa nebo dynamiku hudby, či na úplné zastavení.

Přípravné ročníky mívají zpravidla alespoň jednou v roce ukázkovou hodinu nebo den otevřených dveří, kdy je celá hodina přístupná pro rodiče a příbuzné.

3.6 Domy dětí a mládeže

Dům dětí a mládeže, zkráceně jen DDM, je zařízení, kde probíhají volnočasové aktivity dětí, mládeže i dospělých. Dům dětí a mládeže bývá často centrem dění města či obce.

Tato organizace patří do středisek volného času a se svým současným názvem vystupuje až od roku 1990. Do onoho roku byla tato střediska nazývána Domy pionýrů a tato organizace pro děti a mládež se nazývala Pionýrská organizace Socialistického svazu mládeže.

Problematikou DDM se zabývá v současné době organizace, která se stará o chod domů dětí a mládeže, Sdružení pracovníků domů dětí a mládeže v České republice (SP DDM ČR).

„Sdružení pracovníků domů dětí a mládeže v České republice (SP DDM) je nestátní neziskovou organizací, jejímž hlavním cílem je podporovat rozvoj středisek volného času (SVČ), respektive Domu dětí a mládeže (DDM).“ (SP DDM ČR, [b.r.]) Tato organizace eviduje a stará se až o 90% všech středisek volného času v celé republice. Dále je SP DDM partnerem MŠMT při vytváření legislativy v oblasti dětí a mládeže.

Vzdělávání v DDM patří do neformálního vzdělávání a řadí se mezi zájmové vzdělávání. V České republice máme okolo 300 domů dětí a mládeže. (SP DDM ČR, [b.r.]) Zřizovateli jsou většinou školské úřady.

Domy dětí a mládeže nemají na rozdíl od základních uměleckých škol rámcový vzdělávací program. Každé DDM si tedy vytváří svůj vlastní školní vzdělávací program, ohlíží se přitom na vyhlášky a zákony, které jsou odkazovány na stránkách MŠMT, a snaží se tedy vyhovět všem zásadám a podmínkám, které vymezuje právě SP DDM. Činnosti v DDM bývají hrazeny také z rozpočtu MŠMT.

V DDM převažují pravidelné činnosti, které se nazývají kroužky, a akce, což jsou například příměstské tábory, příležitostné činnosti, soutěže nebo kurzy.

Kroužky v DDM vyučují většinou vychovatelé nebo pedagogové volného času.

3.6.1 Vzdělávací program v domech dětí a mládeže

Dům dětí a mládeže není formální vzdělávací systém a proto nemá rámcový vzdělávací program. Ředitelé DDM se při vytváření školního vzdělávacího programu obracejí na požadavky vypsání na stránkách MŠMT a konkrétně na tři nejdůležitější zákony a jejich vyhlášky. MŠMT odkazuje na zákon č. 561/2004Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším školském a jiném vzdělávání (školský zákon), který obsahuje několik vyhlášek a paragrafů, týkající se mimoškolního vzdělávání. Také se na stránkách MŠMT odkazuje na několik zákonů ohledně zákoníku práce, kvalifikace pracovníků a zaměstnanců zařízení.

„Školní vzdělávací program pro vzdělávání, pro nějž není vydán rámcový vzdělávací program (dle § 5 odst. 2 školského zákona), stanoví zejména konkrétní cíle vzdělávání,

délku, formy, obsah a časový plán vzdělávání, podmínky přijímání uchazečů, průběhu a ukončování vzdělávání, včetně podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, označení dokladu o ukončeném vzdělání, pokud bude tento doklad vydáván.“ (MŠMT, ©2013-2016)

Školní vzdělávací program by měl být veřejnosti přístupný a je velmi často umístován i na webové stránky konkrétních zařízení.

Národní institut dětí a mládeže spolu s MŠMT vydali roku 2007 dokument, doplněný a aktualizovaný v roce 2009, který má pomoci ředitelům středisek volného času s tvorbou ŠVP. Nese jméno Metodika pro podporu tvorby školního vzdělávacího programu ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání a usnadňuje ředitelům práce s přípravou programu.

DDM navštěvují převážně děti od 6 do 15 let, jak uvádí SP DDM, ovšem většinou se v každém takovém zařízení objeví i kroužky pro děti předškolní, v podobě pohybového cvičení, heren pro nejmenší, zařízených hřišť anebo akcí během roku pro nejmenší jako pálení čarodějnic, den dětí, mikulášská nadílka a další.

3.6.2 Dům dětí a mládeže – taneční kroužky

Na tom, že DDM nemají RVP je pro shrnutí obtížné to, že každé DDM může nazývat své kroužky a své oblasti zájmu jinak a v každém DDM mohou být jiné kroužky. Nejedná se o představitele stejných zájmů, přestože jsou to stejné organizace. To je důvod, proč nemůžeme v DDM nazvat stejnou oblast stejnojmenným názvem, ale musíme se spokojit s tanečními kroužky, které mohou být v každém DDM jiné.

Nikde není pevně ustanoveno, podle čeho vydělovat věkové kategorie v DDM, zpravidla však většina DDM dělí své pohybové kroužky na čtyři kategorie – děti od 4 do 6 let (předškolní děti), děti od 6 do 10 let (první stupeň), děti starší 10 let (druhý stupeň a výš) a cvičení pro ženy (cvičení pro ženy a popřípadě mladé dívky).

Dále se často v domě dětí a mládeže vyskytuje cvičení rodičů s dětmi nebo cvičení pro nejmenší.

Pro předškolní děti, na které bych se ráda zaměřila, jsou tyto taneční kroužky většinou nazývány jako cvičení. Vždy jde o konkrétně pojmenované cvičení jako například Cvičení s písničkou, Baby cvičení, Cvičení pro nejmenší, Dětský aerobic, Tanečky

a další. Většina těchto kroužků je nabízená dětem od 4 let, někde ale nabízejí začátek i v nižším věku.

Každý z těchto tanečních kroužků by měl mít svůj roční plán. Jak je sestaven je buď na školním vzdělávacím programu, podle zaměření střediska, anebo si ho může každý vyučující sestavit podle sebe. Nikde není dáno, z jaké metodiky musí vyučující čerpat.

3.6.3 Taneční hodina v domu dětí a mládeže pro děti od 3 do 6 let

Jak jsem již psala v předešlých kapitolách, každé zařízení je jiné, funguje podle sebe, a proto se nedá jako u ZUŠ popsat jak probíhají běžně taneční hodiny v DDM. Pro všechny taneční kroužky platí, že by měly dodržet určité didaktické zásady a pořadí práce. Na začátku by se tedy měly děti rozehrát a rozcvičit, následovat by měla hlavní část a na konci hodiny protažení nebo hra. Kolik je pro tyto děti během hodiny zařazeno tanečních prvků, kolik her, a jak jsou dodrženy zásady správného cvičení, je na každém středisku a jeho vedení.

3.7 Kvalifikace a vzdělání vyučujících

Slovo kvalifikace znamená ohodnocení, nebo zjištění způsobilosti. Pro mou práci je slovo kvalifikace důležité pro posouzení a určení vhodné způsobilosti k provozování nebo vyučování v tanečních kroužcích a tanečním oboru.

„Pedagogičtí pracovníci DDM jsou zařazeni do kategorie vychovatel. Podle nařízení vlády č. 68/1997 Sb., ve znění pozdějších úprav je minimální míra jejich výchovné činnosti stanovena vedením nejméně dvou zájmových útvarů; přímá výchovná povinnost ředitele je splněna vedením alespoň jednoho zájmového útvaru.“ (Pávková, 2008, s. 126)

V současné době musí být všichni pracovníci DDM proškolení pedagogové volného času, za což se zaručuje SP DDM, které má pod sebou 90% všech středisek volného času v celé republice.

Pracovníci DDM musí mít minimálně pedagogické minimum, tedy akreditovaný kurz MŠMT ČR zakončený závěrečnou zkouškou. Po složení zkoušky obdrží žadatel

osvědčení s celostní platností jako potvrzení způsobilosti pro vykonávání pedagogické profese. Bývá v rozsahu 40 vyučovacích hodin.

Jak jsem již zmiňovala v předešlých kapitolách, pracovníci ZUŠ jsou vzděláni ve svém oboru, tedy taneční vzdělání nebo pedagogika tance a další pedagogické obory se zaměřením na tanec. Bez této kvalifikace mohou jen ve výjimečných případech vyučovat v základní umělecké škole. Výjimku stanoví ředitel ZUŠ, například zasloužilému umělci bez kvalifikace. (MŠMT, ©2013-2016)

3.7.1 Kvalifikace a vzdělání v kurikulárních dokumentech potřebná pro vedení tanečních kroužků v domech dětí a mládeže a tanečního oboru v základních uměleckých školách

K tomu, aby mohl člověk vyučovat tanec, může být snadná cesta. Pro některé soukromé taneční kroužky mají občas vyučující odchozený pouze některý akreditovaný kurz a živnostenský list.

Pro vyučování ve středisku volného času by to stačit nemělo, a v základní umělecké škole také ne.

Kritéria pro výuku pedagogů tance, pedagogů volného času i vychovatele najdeme na stránkách MŠMT. *„Odbornou kvalifikaci jednotlivých kategorií pedagogických pracovníků upravuje zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů (dále jen „zákon“) v §6 až 21.“* (Metodická pomůcka pro ředitele škol a školských zařízení k realizaci rozvojového programu MŠMT pro rok 2011, 2010) Zkrácenou verzi, stanovující kvalifikaci a vzdělání těchto pracovníků jsem našla v Metodické pomůcce pro ředitele škol a školských zařízení k realizaci rozvojového programu MŠMT na rok 2011.

Dokument se zmiňuje o vzdělání různých pedagogických pracovníků.

Pedagogický pracovník: *„je ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně-pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu, (...).“* (MŠMT, 2010)

Může jím být učitel, pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, vychovatel, speciální pedagog, psycholog, pedagog volného času, asistent

pedagoga, trenér, metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně i vedoucí pedagogický pracovník. Já se pro svou práci zaměřím především na pedagoga odborného předmětu v základní umělecké škole, a na vychovatele a pedagogy volného času, protože jsou momentálně nejčastěji pracovníky zájmových útvarů v domě dětí a mládeže.

MŠMT stanovuje předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka ve školském zařízení:

- způsobilostí k právním úkonům
- odbornou kvalifikací pro přímou odbornou činnost, kterou vykonává
- bezúhonností
- zdravotní způsobilostí
- prokázáním znalostí českého jazyka.

Odbornou kvalifikaci získá učitel odborného uměleckého předmětu v základní umělecké škole tak, jak říká zákon o vzdělání odborného učitele uměleckého předmětu v základní umělecké škole. Zákon číslo 563/2004 Sb., konkrétně § 10, odstavec 1. Říká, že odbornou kvalifikaci získá:

- vysokoškolským vzděláním v akreditovaném studijním programu studijního oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu se zaměřením na pedagogiku,
- magisterským studijním programem v oblasti pedagogických věd zaměřeným na přípravu učitelů základní umělecké školy jen pro výuku v základní umělecké škole,
- vyšším odborným vzděláním získaným ukončením osmiletého nebo šestiletého vzdělávacího programu oboru vzdělání konzervatoře, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu,
- středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením odpovídající části vzdělávacího programu konzervatoře se zaměřením na pedagogiku,
- středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu se zaměřením na pedagogiku.
(Zákon 563/2004 Sb.)

V DDM smí učit jak vychovatelé, tak pedagogové volného času. Pro vychovatele platí získání odborné kvalifikace podle MŠMT takto:

- vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd,
- vysokoškolským vzděláním podle §7 až 10, 12 a 14 (učitel prvního stupně základní školy, učitel druhého stupně základní školy, učitel přípravné třídy základní školy, učitel střední školy a učitel odborného předmětu základní umělecké školy, dále učitel jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky a učitel náboženství),
- vysokoškolským vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného studijního programu se zaměřením na pedagogiku,
- vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání zaměřeném na vychovatelství nebo na pedagogiku volného času nebo na speciální pedagogiku nebo na sociální pedagogiku,
- středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu střední školy v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu vychovatelů nebo pedagogů volného času,
- středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu učitelů předškolního vzdělávání a vykonáním jednotlivé zkoušky, která svým obsahem a formou odpovídá zkoušce profilové části maturitní zkoušky z předmětu zaměřeného na vychovatelství,
- vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na vychovatelství nebo sociální pedagogiku nebo pedagogiku volného času nebo přípravu učitelů základní školy nebo střední školy.

V poslední řadě, pro pedagogy volného času platí odborné vzdělání, které získají:

- vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd,
- vysokoškolským vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného studijního programu se zaměřením na pedagogiku,

- vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením,
 - vyšším odborným vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného vzdělávacího programu se zaměřením na pedagogiku,
 - středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením,
 - nebo středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením jiného vzdělávacího programu středního vzdělávání se zaměřením na pedagogiku.
- (Zákon 563/2004 Sb.)

3.7.2 Další možnosti dosažení kvalifikace pro taneční výuku

Pokud tanečník nemá vystudované dané obory, které byly zmíněné v předchozí kapitole, je jisté, že nebude moci učit v základní umělecké škole, ledaže by se jednalo o již profesionálního umělce bez dosaženého vzdělání.

Pro výuku ve středisku volného času by ale někde mohly zaměstnat i pracovníka s dosaženým akreditovaným kurzem v určité taneční oblasti, který by si musel doplnit pedagogické minimum.

Také může schopný tanečník po absolvování tanečních workshopů a tanečních kurzů vypomáhat učíteli (asistent pedagoga nebo taky laicky lektor) v základní umělecké škole, tanečním klubu nebo taneční škole pod dohledem svého tanečního učitele jako taneční lektor.

Podle Průchy (2009) je lektor pedagogický pracovník a to především vysokých škol anebo se jedná o pedagoga realizujícího různé formy vzdělávání dospělých.

V tanečním slovníku má slovo lektor tance význam pracovníka, který vyučuje tanec, většinou jde o profesionálního tanečníka, slangově ale může jít i o mladého proškoleného tanečníka, který má za sebou různé taneční kurzy a workshopy a je způsobilý se o své taneční dovednosti a poznatky dělit dál, v tanečním týmu, škole, klubu a podobně.

Slovem kurz se myslí akci vícehodinovou, s konkrétním cílem a zakončením osvědčením, workshopy jsou místo toho jednorázové akce s cílem naučit se něco nového.

MŠMT samo akredituje lektorský kvalifikační a rekvalifikační kurz pro lektory i začínající tanečníky. Na stránkách lektorské akademie nabízejí své kurzy začínajícím tanečnickům, kteří mají alespoň dvouletou zkušenost s tancem a uvažují o výuce, i lektorům, kteří se chtějí zdokonalit. Kurz obsahuje 6 přednáškových víkendů i 30 hodin praxe v jejich centru. Po absolvování kurzu získáte certifikát o absolvování kurzu i osvědčení s akreditací MŠMT. Cena kurzu se pohybuje okolo 14 000 Kč. (lektorska-akademie, ©2015)

Další kurzy už jsou zaměřené na určitý taneční žánr, například školení pro instruktory zumbly, lektorské kurzy pro učitele jógy, jumpingu nebo aerobiku.

Dále existuje spousta organizací, které zřizují kroužky pro děti (jako např. Kroužky s. r. o.), které si školí své pracovníky pro svou tzv. lektorskou činnost sami.

4. Výzkumné otázky

Pro mou práci jsem si stanovila osm výzkumných otázek, které bych svým výzkumem chtěla zodpovědět.

1. Jaká je požadovaná kvalifikace nebo vzdělání pro učitele tance a pedagogy volného času vyučující v základních uměleckých školách a domech dětí a mládeže taneční kroužky a taneční obor?

Otázku budu vyhodnocovat z teoretických poznatků, které jsem získala během mé studie zákonů a vyhlášek ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, a z knižních pramenů uvedených v mém seznamu literatury.

2. Odpovídá skutečná kvalifikace a vzdělání vyučujících požadované kvalifikaci a vzdělání vyučujících podle norem ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy?

Otázku budu vyhodnocovat z rozhovorů s řediteli a vyučujícími v základních uměleckých školách a domech dětí a mládeže.

3. Mají vyšší kvalifikaci a vzdělání lektori a pedagogové tanečních kroužků a tanečního oboru pro předškolní děti v základní umělecké škole nebo v domě dětí a mládeže?

Otázku budu vyhodnocovat z rozhovoru s lektory tance a řediteli z těchto zařízení, také z všeobecného ustanovení ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

4. Je součástí taneční kvalifikace vyučujících tanečních kroužků v domech dětí a mládeže pedagogické vzdělání?

Otázku budu vyhodnocovat z rozhovorů s vyučujícími tance v těchto zařízeních.

5. Jak moc ovlivňuje kvalifikace a vzdělání vyučujících spokojenost rodičů s tanečním kroužkem nebo tanečním oborem?

Otázku budu vyhodnocovat z rozhovoru s řediteli, vyučujícími tance v domech dětí a mládeže, pedagogy tanečního oboru a také z dotazníků rodičů, jejichž děti navštěvují taneční kroužky a obor pro předškolní děti v těchto zařízeních.

6. Jaké jsou faktory pro spokojenost s vyučujícím tance?

Otázku budu vyhodnocovat z rozhovoru s řediteli a z dotazníků rodičů, jejichž děti navštěvují taneční kroužky a obor pro předškolní děti v těchto zařízeních.

7. Je taneční obor v základních uměleckých školách finančně nákladnější než kroužky v domech dětí a mládeže? Pokud ano, je i toto faktor pro výběr zařízení?

Otázku budu vyhodnocovat z rozhovoru s řediteli, vyučujícími tance v domech dětí a mládeže a pedagogy tanečního oboru v základních uměleckých školách, a také z dotazníků rodičů, jejichž děti navštěvují taneční kroužky a taneční obor pro předškolní děti v těchto zařízeních.

8. Jaké jsou nejčastější důvody zařazení dítěte do tanečního kroužku pro předškolní děti v domě dětí a mládeže a jaké do tanečního oboru v základní umělecké škole, zda se procentuálně shodují.

Otázku budu vyhodnocovat z rozhovoru s vyučujícími tance v základních uměleckých školách a domech dětí a mládeže, a také z dotazníků rodičů, jejichž děti navštěvují taneční kroužky a taneční obor pro předškolní děti v těchto zařízeních.

5. Metody a postup práce

5.1 Metody výzkumu

Pro svou práci jsem si vybrala dvě kvantitativní metody výzkumu: dotazník a řízený rozhovor.

Řízený rozhovor mi sloužil k zaznamenání odpovědí ředitelů základních uměleckých škol a domů dětí a mládeže, a také k zaznamenání odpovědí vyučujících v těchto zařízeních, kteří vedou taneční obor, konkrétně přípravné studium, anebo vyučují taneční kroužek pro předškolní děti.

Dotazníky jsem sestavila pro rodiče dětí, které tento taneční obor či taneční kroužek navštěvují.

V mém zájmu bylo získat co nejvíce propojených odpovědí – to znamená, že jsem se snažila, abych měla rozhovor s ředitelem i vyučujícím spolu s dotazníkem rodičů z jedné školy či domu pohromadě.

Pro své dotazníky i rozhovory jsem sestavovala malé množství otázek, které byly ovšem často vzájemně propojené, a tak můžeme sledovat jejich provázanost. Otázky byly otevřené, polo-otevřené i uzavřené.

Pro srozumitelnost otázek v dotazníku jsem prováděla předvýzkum, který zahrnoval přibližně 10 lidí z mého okolí. Tito lidé nemají s tanečním oborem nic společného. Zjistila jsem tím, že je i pro laika, člověka neorientujícího se v tanečním sféře, dotazník přehledný a srozumitelný. To je důležité, neboť rodiče dětí docházejících do kroužku nebo tanečního oboru nemusí být odborně proškoleni ohledně tanečního vzdělávání.

Předvýzkum, který zkoumal srozumitelnost řízených rozhovorů, byl menší, ovšem i tak jsem nechala nahlédnout ředitele i pedagožku tanečního oboru z místní základní umělecké školy do mých předpřipravených otázek a prozkoumala jsem tak, kde mám ještě nedostatky a co je třeba změnit nebo upravit.

5.2 Sestavování otázek k řízenému rozhovoru a dotazníkům

Protože jsem si stanovila, že provedu výzkum skrze rozhovory s řediteli a pedagogy tance nebo volného času (případně vychovateli), připravila jsem si i pro ně otázky formou dotazníku, který jsem následně vyplňovala podle odpovědí.

Při sestavování dotazů jsem dávala pozor, aby otázky v závěru odpovídaly na mé výzkumné otázky.

Při sestavování dotazníku pro rodiče jsem se řídila zkušenostmi, které již mám z předchozího sestavování dotazníků. Dbala jsem, aby otázky odpovídaly na mé výzkumné otázky, a daly se následně dobře vyhodnotit (uzavřené odpovědi, případně polo-uzavřené), a to i v případě hodnotící škály.

5.2.1 Otázky k řízenému rozhovoru s řediteli základních uměleckých škol a domů dětí a mládeže

Nejprve jsem si napsala identifikační otázku, název institutu. Chtěla jsem tak mít přehled, který ředitel patří ke kterým vyučujícím a rodičům, abych mohla zpětně určit, zda nároky na vyučujícího odpovídají jeho vzdělání a kvalifikaci.

Druhou otázkou jsem zjišťovala, jaké vzdělání nebo kvalifikaci požadují po vyučujících tanečních kroužků v domě dětí a mládeže (dále jen domy) nebo v tanečním oboru v základní umělecké škole (dále jen školy). Chtěla jsem tak zjistit, zda požadavek odpovídá ustanovení podle ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pro jednotlivá zařízení.

Třetí otázkou ředitelé uváděli, zda mají jejich pedagogové tance nebo volného času, (případně vychovatelé), možnost doplnit nebo rozšířit si své vzdělání či kvalifikaci díky práci v jejich zařízení. Doplnila jsem, že mě zajímá, jestli například škola či dům vysílají své vyučující na kurzy, poskytují jim suplování v době doplňování kvalifikace nebo sami pořádají školení pro konkrétní kroužek nebo obor a jiné. V této otázce měli ředitelé velký prostor k vyjádření.

Čtvrtou otázkou jsem se tázala, jaké je výše školného pro předškolní dítě pro daný taneční kroužek či v tanečním oboru. Nepřišlo mi ovšem vhodné nutit v této situaci ředitele do odpovědi a tak jsem uvedla, že není nutné odpovídat. Pro svůj výzkum jsem však později nahlédla na webové stránky těchto zařízení a školné jsem si mohla

dohledat. Chtěla jsem zjistit, zda se výrazně liší ceny školného v základních uměleckých školách v porovnání s domy dětí a mládeže, podle návštěvnosti jednotlivých zařízení, zda je potom cena faktorem pro zařazení dítěte do ZUŠ nebo do DDM.

Pátou otázkou jsem se ptala, jakých hodnot si ředitelé cení u svého pedagoga nebo vyučujícího tanečního oboru nebo tanečního kroužku pro předškolní děti. Uvedla jsem čtyři konkrétní možnosti a chtěla, aby mi k nim řekli, zda tuto možnost oceňují u svého vyučujícího či nikoliv. Mohli mi uvést i vlastní odpověď.

Poslední otázka byla doplňující, zda požadují po tanečním oboru nebo tanečním kroužku s předškolními dětmi, aby se vyučující účastnili s dětmi akcí školy nebo domu jako jsou závěrečná vystoupení nebo prezentace na akcích města a jiné.

Rozhovory ve Středočeském kraji jsem provedla osobně návštěvou. Další kraje jsem neměla čas a možnost navštívit a proto jsem rozhovory provedla telefonicky.

Předpřipravený dotazník příkládám v příloze. (Viz příloha č. 2)

5.2.2 Otázky k řízenému rozhovoru s pedagogy tance a vyučujícími tanečních kroužků

Stejně jako u otázek s řediteli škol a domů jsem nejprve pokládala identifikační otázku, název institutu. Opět jsem tak chtěla mít zařazení jednotlivých vyučujících ke kroužku nebo oboru, který hodnotili rodiče, a s ředitelem, který odpovídal na požadavek vzdělání či kvalifikace.

Druhou otázkou jsem zjišťovala, jaké mají vyučující vzdělání nebo kvalifikaci opravňující k výuce tance. Touto otázkou jsem zjišťovala, zda odpověď vyučujících není v rozporu s odpovědí ředitelů škol a také zda je v souladu s požadavky ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Třetí otázkou jsem se ptala, kde své vzdělání či kurz získali. Cílem bylo získat přehled, kde nejčastěji absolvují vzdělávání pro výuku tance či který kurz je nejoblíbenější pro získání kvalifikace pro vedení tanečních kroužků.

V případě vyučujících v domech dětí mládeže jsem pokládala doplňující otázku, zda součástí jejich kvalifikace (absolvovaného kurzu nebo vzdělání) je i pedagogické

vzdělání. U vyučujících v základních uměleckých školách je pedagogické vzdělání předpokladem pro výuku tanečního oboru a proto jsem se jich již netázala.

Čtvrtá otázka zjišťovala, kolik předškolních dětí mají letos ve svém tanečním oboru či tanečním kroužku a kolik hodin týdně jim věnují (hodina = 45 minut). Touto otázkou jsem chtěla získat přehled o naplnění kroužku či oboru, který mi mohl pomoci určit, zda počet dětí souvisí se vzděláním a kvalifikací vyučujícího, s finanční náročností nebo jinými faktory spokojenosti s kroužkem nebo oborem, v závislosti na odpovědích rodičů a ředitelů.

Poslední otázkou jsem zjišťovala, na jakých akcích se s kroužkem nebo tanečním oborem s dětmi prezentují. Sama jsem nabídla pět možností, na které odpovídali, zda se jich účastní, nebo ne. Protože mi přišly tyto odpovědi v mých možnostech shrnující všechny možné akce, nenabídla jsem jim odpovědět vlastními slovy.

Rozhovor ve Středočeském kraji jsem provedla osobní návštěvou. V dalších krajích jsem rozhovory provedla telefonicky po domluvě a kontaktu od ředitele.

Předpřipravený dotazník přikládám v příloze. (Viz příloha č. 3)

5.2.3 Dotazník pro rodiče

Při sestavování dotazníku pro rodiče jsem začala stejně jako při sestavování otázek pro ředitele a pedagogy. Identifikovali názvem institutu, ke kterému domu dětí a mládeže nebo základní umělecké škole patří. Mohla jsem poté spojit informace s daným kroužkem nebo oborem a kvalifikací či vzděláním vyučujícího.

Druhá otázka se tázala, zda si rodiče vybrali tento kroužek nebo vzdělávání podle vzdělání a kvalifikace vyučujícího. Touto otázkou jsem měla zjistit, jestli kvalifikace a vzdělání je faktorem pro volbu daného zařízení a kroužku či studia.

Ve třetí otázce rodiče hodnotili svou spokojenost s kroužkem nebo studiem podle čtyř aspektů. Hodnocení probíhalo hvězdičkami, čím více hvězdiček, tím lepší hodnocení. Minimálně mohli zvolit jednu hvězdu, maximálně pět. Tato hodnotící škála podle mě dokázala nejlépe popsat jejich spokojenost. Chtěla jsem lichou hodnotící škálu, tři hvězdy mi přišly nedostačující, sedm hvězd mi přišlo matoucích a nepřehledných.

V první podotázce hodnotili rodiče, jak jsou spokojeni se získanými dovednostmi dítěte. Touto otázkou získávám přehled, jak je pro ně tento faktor důležitý.

Druhou podotázkou se ptám, jak jsou spokojeni s přístupem vyučujícího. Dozvídám se, zda je pro ně přístup třeba i důležitější než vzdělání, které se dítěti dostává.

Třetí podotázkou zjišťuji spokojenost s četností akcí, na kterých se děti prezentují. Opět se dozvídám, jak důležitý faktor je prezentace pro spokojenost rodičů.

Poslední podotázka zjišťuje, jestli dítě chodí rádo do tanečního kroužku nebo oboru. Jedná se o zjištění ze strany dítěte, zda je spokojeno na kroužku nebo v oboru, který může mít profesně vynikajícího, nebo naopak nedostatečně vzdělaného vyučujícího, a zda to má vliv na spokojenost dítěte.

Čtvrtou otázkou se rodičů ptám, jestli uvažují o pokračování v tanečním vzdělávání i po vstupu dítěte do základní školy a kde, abych zjistila, zda se jedná o zábavu v době předškolních let nebo o plánované taneční vzdělávání. Zajímá mě, jestli hodlají pokračovat ve stejné škole nebo domě.

Pátou a poslední otázkou se ptám, z jakého důvodu dítě navštěvuje kroužek nebo obor. Chci, aby rodiče zvolili jednu ze tří možností, která nejlépe vystihuje jejich stanovisko.

Dotazníky jsem připravila ve dvou formách, papírově i internetově online. Papírové dotazníky jsem rozdala ve svém okolí dětem během kroužku nebo studia a následovně vybrala.

Online dotazník jsem odeslala ředitelům ZUŠ i DDM a prosila o jeho přeposlání rodičům, kterým náležel. Ředitelé totiž často nechtěli poskytovat údaje cizímu člověku, a proto jsem situaci řešila takto. Pokud ředitelé vyhověli mé prosbě, rodičům stačilo otevřít dotazník online a označit odpovědi, dotazník mi byl automaticky doručen.

Dotazník příkládám v příloze. (Viz příloha č. 4)

6. Výzkumná část

6.1 Použitý výběrový soubor

Ke svému výzkumu jsem zmapovala celou oblast Čech.

Dohromady jsem tak kontaktovala 9 ze 14. krajů – Středočeský kraj, Jihočeský kraj, Plzeňský kraj, Karlovarský kraj, Ústecký kraj, Liberecký kraj, Královéhradecký kraj, Pardubický kraj a hlavní město Prahu, která je samostatným krajem. (Viz příloha č. 5)

Pro tuto oblast je z hlediska základních uměleckých škol největší koncentrace ve Středočeském kraji s celkovým počtem 56 ZUŠ, nejmenší potom v Karlovarském a Libereckém kraji s 20 ZUŠ. Dohromady jsem oslovila 294 základních uměleckých škol. (Sensio.cz s. r. o., ©2011-2016)

Pro tuto oblast je z hlediska domů a dětí mládeže (případně středisek volného času) největší koncentrace v Ústeckém kraji s celkovým počtem 31 DDM, nejmenší potom v Jihočeském kraji se 14 DDM. Dohromady jsem tak oslovila 185 domů dětí a mládeže (popřípadě středisek volného času). (NIDM, ©2009)

Celkem můj výzkum oslovil 479 zařízení.

Dům dětí a mládeže	Ředitelé	Vyučující + počet	Rodiče + počet	Základní umělecká škola	Ředitelé	Pedagogové + počet	Rodiče + počet
Brandýs nad Labem/Stará Boleslav	ANO	-	-	Aš	ANO	-	-
Čáslav	-	1	1	Česká Kamenice	ANO	-	-
Česká Třebová	ANO	-	-	České Budějovice	ANO	1	-
Domažlice	ANO	-	-	Holice	ANO	-	-
Dvůr Králové	ANO	3	-	Choceň	-	1	-
Habartov	ANO	-	-	Chomutov	-	1	-
Hořovice	-	1	-	Jablonec nad Orlicí	ANO	-	-
Hronov	-	1	-	Kladno	ANO	-	-
Jablonec nad Nisou	ANO	1	-	Kostelec nad Orlicí	ANO	-	-
Mělník	ANO	-	1	Králupy	ANO	-	-
Neratovice	ANO	1	10	Krupka	-	1	-
Plzeň	ANO	1	-	Liberec	ANO	-	-
Poděbrady	-	1	14	Litvínov	ANO	-	-
Praha 4	-	1	-	Mariánské Lázně	ANO	1	-
Praha 8	ANO	1	1	Moravská Třebová	ANO	-	-
Praha 8	ANO	1	-	Most	ANO	2	-
Prachatice	ANO	-	1	Neratovice	-	-	7
Rakovník	ANO	-	-	Nový Bydžov	ANO	-	-
Roudnice	ANO	1	1	Opočno	ANO	1	-
Rychnov nad Kněžnou	ANO	1	-	Pardubice	ANO	-	-
Slaný	ANO	1	-	Praha 4	-	1	4
Tanvald	ANO	-	-	Strakonice	ANO	1	-
Třebechovice nad Orebem	ANO	-	-	Sušice	ANO	-	-
Třemošná	ANO	-	-	Turnov	ANO	-	-
Vlašim	ANO	-	-	Úpice	ANO	-	-
Vrchlabí	ANO	1	-	Vimperk	ANO	-	-
				Zruč nad Sázavou	ANO	1	-
				Žamberk			

Tabulka 1 – Zúčastněná zařízení výzkumu a jeho respondenti

6.2 Sběr dat

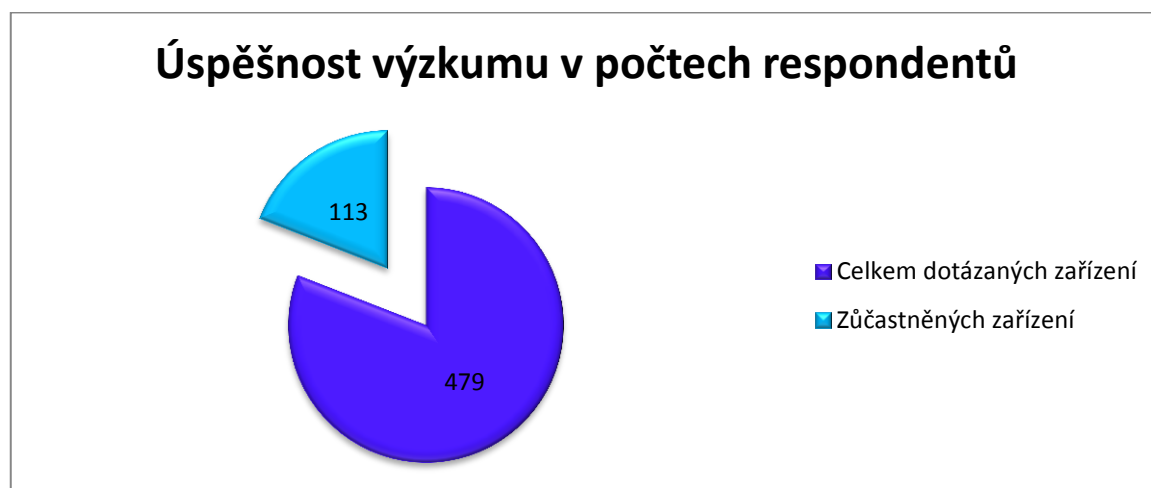
Dotazníky jsem měla sepsané v papírové formě a rozdala jsem je ve svém okolí dětem v příslušném zařízení a kroužku či oboru. Po týdnu jsem vybrala vyplněné dotazníky nazpět.

Zbylé dotazníky jsem měla sepsané v online formě a rozesílala jsem je ředitelům nebo učitelům v příslušných zařízeních, kteří je přeposílali svým příslušným rodičům. Odpovědi se vracely po vyplnění přímo mě.

Rozhovory jsem prováděla ve svém okolí osobně, kdy jsem po dohodě navštívila ZUŠ či DDM, dále formou telefonického rozhovoru.

Kontakty na ředitele jsem našla většinou na stránkách příslušného zařízení, nebo se na něj dotazovala emailem, kontakt na vyučující jsem získala od ředitele školy či domu.

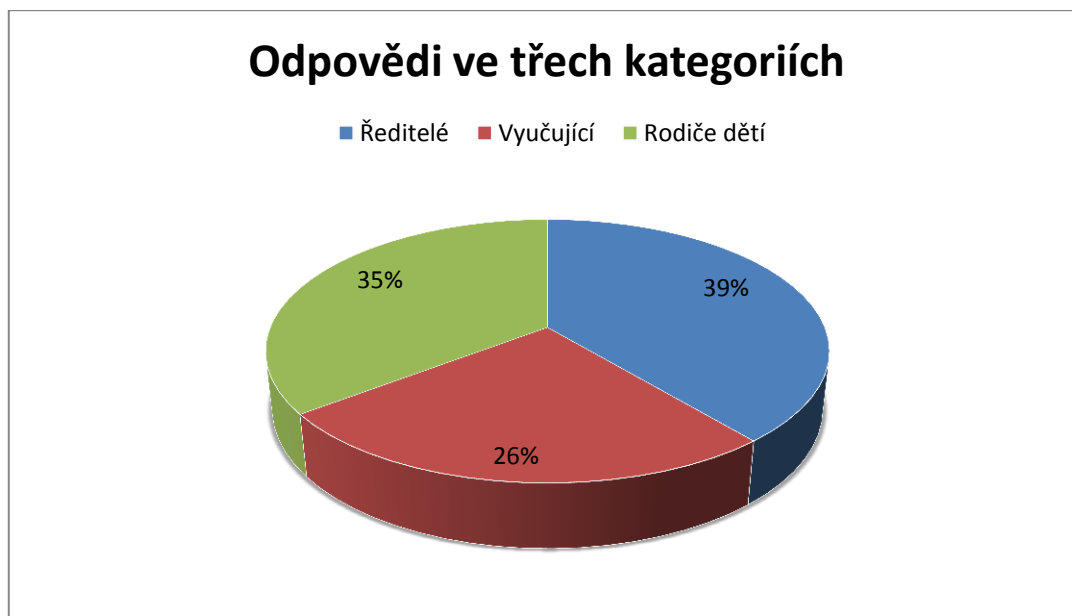
6.3 Výsledky výzkumu

Tabulka 2 – Graf Úspěšnost výzkumu v počtech respondentů

Kontaktovala jsem celkem 479 základních uměleckých škol a domů dětí a mládeže. Bohužel, spolupráci a zpětnou reakci mi dalo pouze 113 respondentů, plus 15 respondentů, kteří se výzkumu účastnit nemohou, protože ve své základní umělecké škole nevyučují taneční obor a v domě dětí a mládeže nemají příslušný

taneční kroužek pro předškolní děti. Procentuálně je má úspěšnost při získávání odpovědí 23,6%.

Tabulka 3 - Graf Odpovědi ve třech kategoriích

Odpovědi však musím dělit na tři kategorie – ředitelé, vyučující a rodiče.

Ředitelů odpovědělo celkem 44, vyučujících 29, rodičů 40.

113 odpovědí se rovná 100%. Tedy 44 odpovědí ředitelů tvoří 39%, 29 odpovědí vyučujících tvoří 26%, a 40 odpovědí rodičů tvoří 35%.

6.3.1 Výsledková část – ředitelé

Z celkem oslovených 479 zařízení jsem získala řízený rozhovor se 44. řediteli základních uměleckých škol a domů dětí a mládeže, což je 9,2% mé úspěšnosti.

1. Otázka

Název institutu (např. DDM Kralupy nad Vltavou, ZUŠ Neratovice apod.)

Celkem odpovídalo 21 domů dětí a mládeže a 23 základních uměleckých škol.

Odpovědi jsou tedy 47% DDM a 53% ZUŠ. (Viz příloha č. 6); (Viz tabulka č. 1)

2. Otázka

Jaké vzdělání nebo kvalifikaci požadujete pro lektory tanečních kroužků a pro pedagogy tanečního oboru ve Vašem zařízení?

Tabulka 4 - Graf Požadované vzdělání či kvalifikace ředitelů v domě dětí a mládeže v počtech odpovědí

Tabulka 5 - Graf Požadované vzdělání či kvalifikace ředitelů v základních uměleckých školách v počtu odpovědí

Ředitelé měli možnost vlastní volby svých požadavků. Proto jsem jejich odpovědi zobecnila, v případě, kde to šlo, a zařadila jejich požadavky do jednotlivých kategorií, které vidíte v grafu.

První graf ukazuje, že požadavky ředitelů v domech dětí a mládeže jsou buď pedagogické minimum nebo pedagogické minimum spolu s kvalifikací v oboru - například kurzy, semináře nebo školení s akreditací v tanečním oboru.

Výsledky ukazují, že 62% ředitelů požaduje pedagogické minimum spolu s kvalifikací v tanci, zatímco 38% ředitelů požaduje pouze pedagogické minimum.

Pedagogické minimum je osvědčení o absolvování akreditovaného kurzu MŠMT pro pedagogickou činnost

Ředitelé základních uměleckých škol mají své požadavky v grafu druhém.

13% ředitelů požaduje vysokoškolské vzdělání v tanečním oboru spolu s pedagogickým vzděláním. 13% ředitelů požaduje absolutorium taneční konzervatoře spolu s vysokoškolským pedagogickým vzděláním s tanečním zaměřením. 39% ředitelů požaduje taneční konzervatoř nebo vysokoškolské vzdělání v oboru. 9% ředitelů požaduje konkrétně vzdělání na HAMU (taneční pedagogika). 22% ředitelů požaduje minimálně taneční konzervatoř a pouhé 4% hledí více na jiné faktory (kvalita vyučujícího) než na jeho vzdělání.

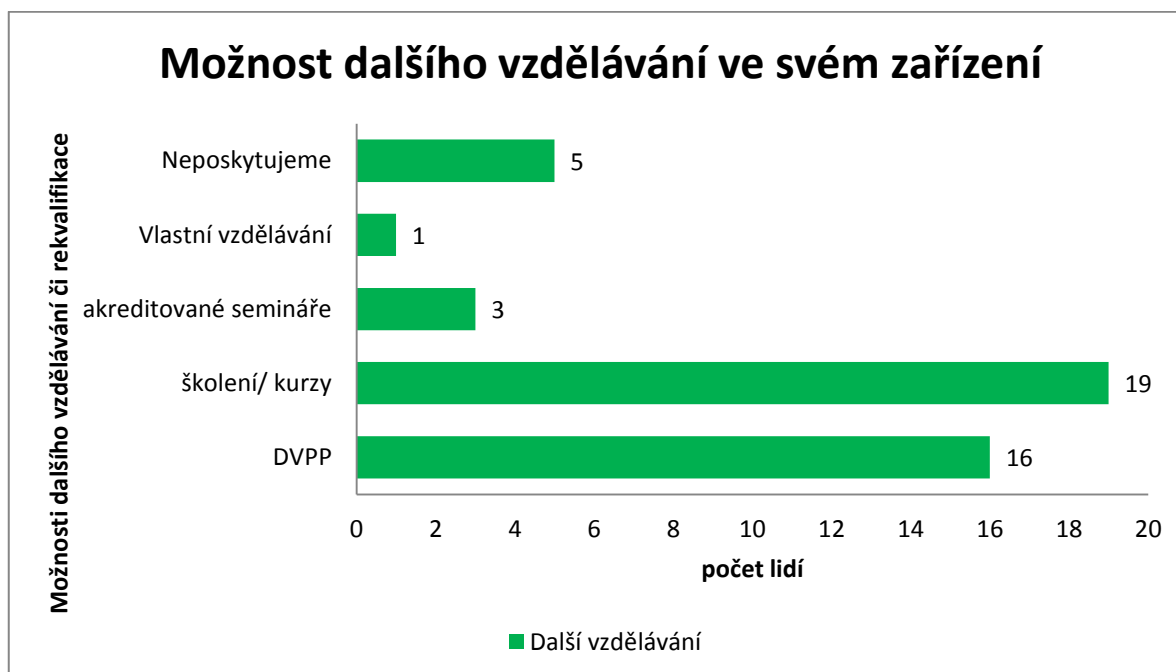
Taneční konzervatoř je vzdělávací institut se zaměřením na taneční vzdělání zakončené maturitní zkouškou a absolutoriem.

Označení lektor je vysvětleno již v teoretické části v kapitole 3.7.2.

Všechny požadavky ředitelů jsou v souladu s předpisy a vyhláškou ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

3. Otázka

Mají Vaši lektori a pedagogové možnost rozšířit si své vzdělání nebo kvalifikaci díky práci ve vašem zařízení? (Pokud ano, uveďte prosím příklad – např. poskytujete školení, umožňujete podstoupit kurzy nového tanečního stylu atd.)

Tabulka 6 - Graf Možnost vzdělávání ve svém zařízení

Jedno zařízení uvedlo, že v letošním roce zavedlo systematické vzdělávání externistů. Toto vzdělávání se ale opět týká pouze pedagogických témat a témat souvisejících s prací s mládeží obecně.

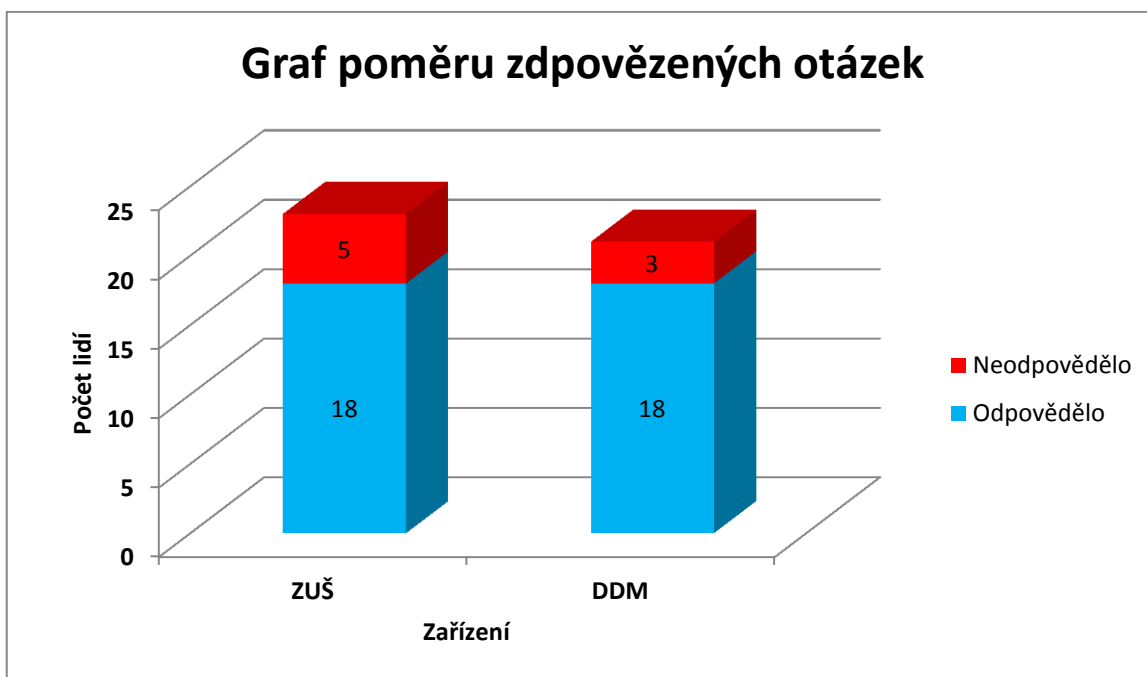
Akreditované semináře (nejen) jsou semináře, s jejichž akreditací osoba získává oprávnění k určité činnosti nebo ověření a uznání takového oprávnění. Často je to také synonymem pro získání, nebo udělení licence.

Dále se zde často objevovala odpověď, že je možnost dále se vzdělávat na různých seminářích, kurzech nebo školeních, že mají podporu ve svém zařízení, ovšem jejich ZUŠ nebo DDM toto sama neprovozuje a nezmínila, zda se jedná o kurzy, školení a semináře akreditované či nikoliv.

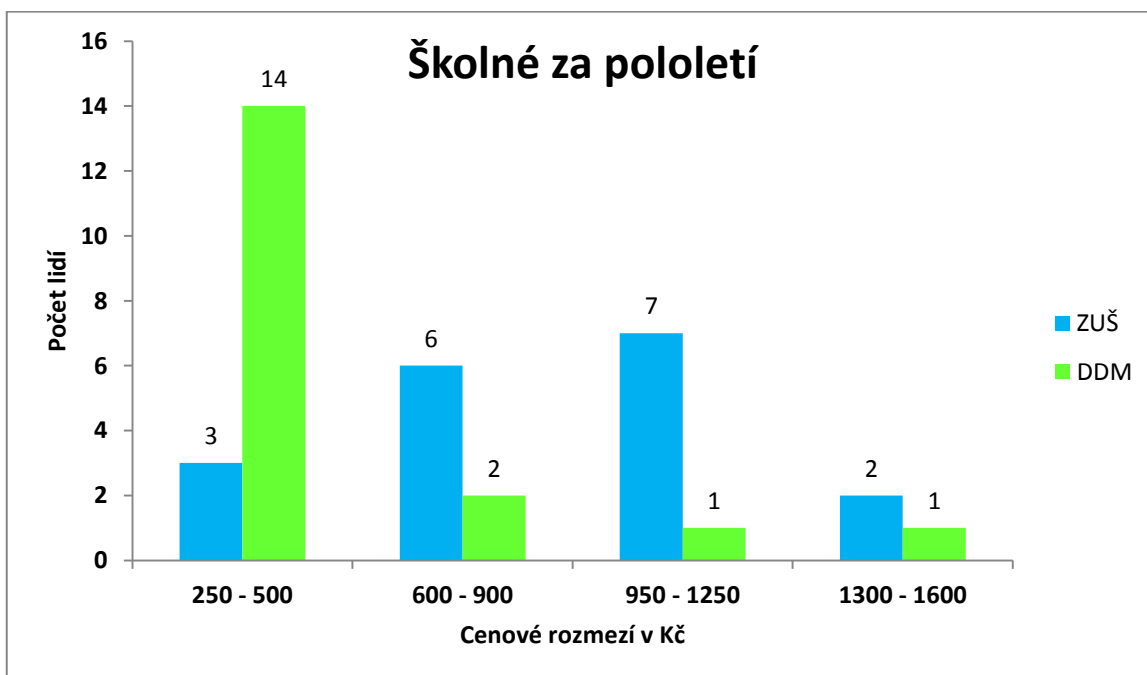
Všichni pedagogové mají podle slov několika ředitelů možnost a povinnost dále se vzdělávat při akreditovaném Další vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP). Škola nebo dům hradí školení v pěti případech. (11,4%)

4. Otázka

Jaké je školné v ZUŠ pro PS/ v DDM pro taneční kroužky pro předškolní děti za půl roku?

Tabulka 7 - Graf poměru zodpovězených otázek

Tabulka 8 - Graf Školné za pololetí

Celkem na tuto nepovinnou otázku odpovědělo 36 ředitelů. Ostatní uvedli, že nechtějí odpovídat. Kvůli taktosti jsem na odpovědi netrvala. V některých případech byla odpověď dohledatelná na webových stránkách zařízení. Do grafu jsem však uváděla jen zodpovězené údaje.

Celkem 3 DDM odmítly odpovědět, mezi ZUŠ to bylo 5 škol.

Vzdělání v ZUŠ se pohybuje od 500 Kč do 1600 Kč za pololetí. Přičemž nejlevněji se vzdělávají děti ve Strakonících, Sušicích a Aši, nejdražší vzdělání mají děti z Opočna.

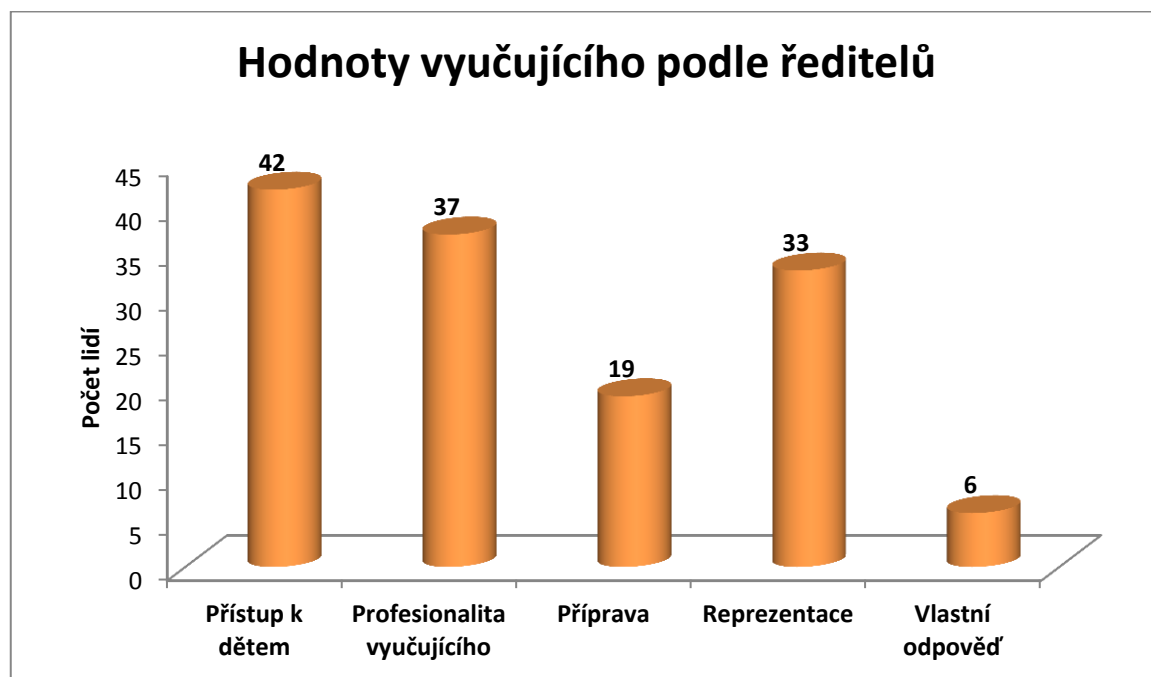
Taneční kroužky v DDM se pohybují v nižších částkách za kroužek a to od 250 Kč do 1300 Kč za pololetí. Nejlevnější taneční kroužek pro předškoláky najdeme v Tanvaldu, nejdražší jsou potom v Praze.

Průměrná částka za vzdělávání v ZUŠ činí 953 Kč za pololetí, průměrná částka za taneční kroužek v DDM činí 501 Kč. Proto se můžeme domnívat, že i cena je faktorem pro zvolení si, zda využijeme taneční vzdělávání v základní umělecké škole, či budeme docházet na taneční kroužek do domu dětí a mládeže.

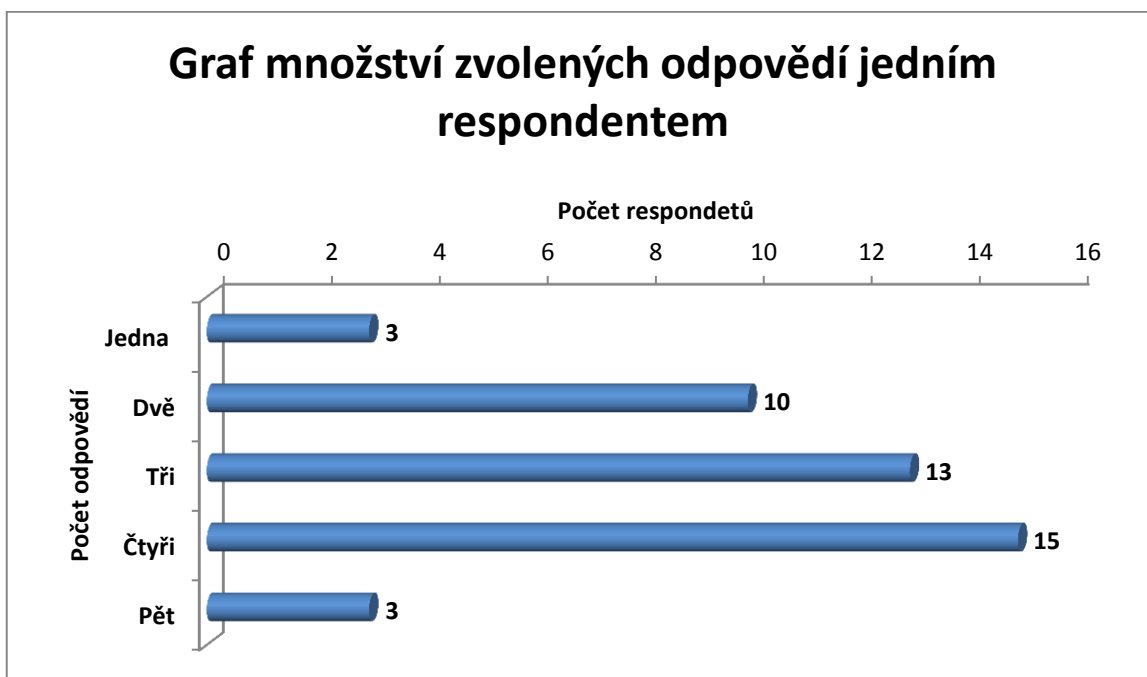
Z grafu lze dále vyčíst, že nejčastěji se pohybují ceny za pololetí v ZUŠ okolo 950 až 1250 Kč, v domu dětí a mládeže se nejčastěji pohybuje v částkách 250 až 500 Kč za pololetí za kroužek.

5. Otázka

Co oceňujete u Vašeho vyučujícího tanečního oboru/ tanečního kroužku pro předškolní děti?

Tabulka 9 - Graf Hodnoty vyučujícího podle ředitelů

Tabulka 10 - Graf množství zvolených odpovědí jedním respondentem

Poskytla jsem ředitelům jen omezený výběr s možností doplnit jejich odpověď.

Přístup k dětem zvolilo 42 z dotázaných, 95,5%.

Profesionalitu vyučujícího zvolilo 37 z dotázaných, 84,1%.

Řádné přípravy, dokumentace, plnění plánu a další (Přípravy) zvolilo 19 dotázaných, 43,2%.

Reprezentaci školy či domu na akcích města a dalších událostech zvolilo 33 dotázaných, 75,0%.

Vlastní odpověď udalo 6 dotázaných, 13,6%.

Nejčastěji se volila odpověď Přístup k dětem, nejméně často odpověď Přípravy.

Za svou odpověď uvedli ředitelé, že oceňují: samostatnost, kreativitu, nadšení, energii, nové nápady, práci s hlasem, správný vzor pro děti, vzornou reprezentaci v celorepublikových soutěžích, iniciativnost, obětavost, nasazení, práci navíc, soustředění, nácviky, účast na přehlídkách a zájem o obor.

V druhém grafu můžeme vidět, že nejčastěji ředitelé volili 4 odpovědi, nejméně jen jednu nebo naopak všechny odpovědi.

6. Otázka

Požadujete po svých vyučujících účast jejich kroužku nebo oboru na akcích školy nebo domu? (Závěrečná vystoupení, prezentace kroužku na akcích města apod.)

Tabulka 11 - Graf Požadavek ředitelů účasti na akcích školy/ domu

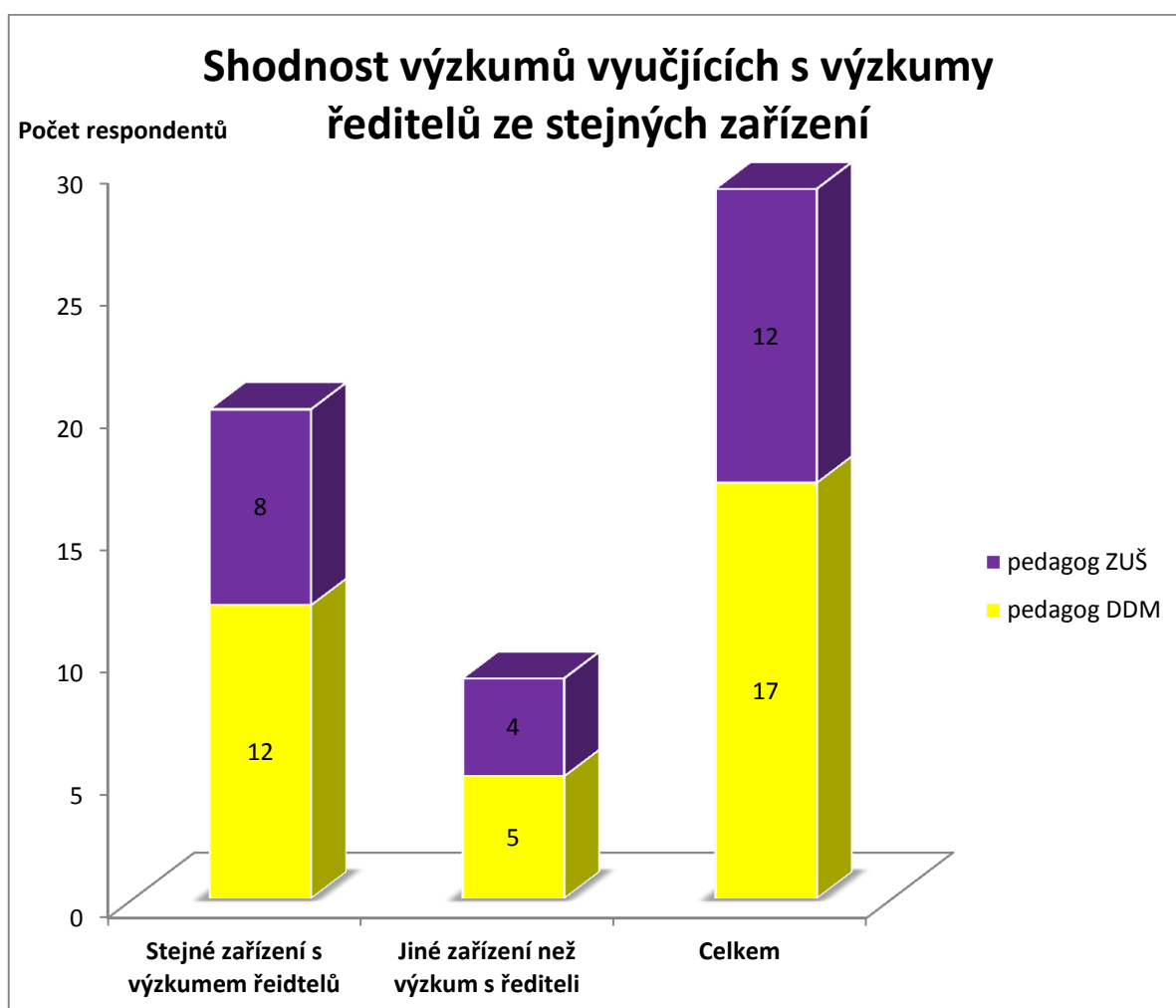
43 respondentů odpovědělo, že ano, vyžadují účast kroužků nebo tanečního oboru na akcích domu nebo školy. Pouze jeden z respondentů odpověděl, že nikoliv. Tento respondent byla základní umělecká škola.

6.3.2 Výsledková část – vyučující

Z celkem oslovených 479 zařízení jsem získala řízený rozhovor se 29 pedagogy v základních uměleckých školách a domech dětí a mládeže, což je 6,1% mé úspěšnosti.

1. Otázka

Název institutu (např. DDM Kralupy nad Vltavou, ZUŠ Neratovice apod.)

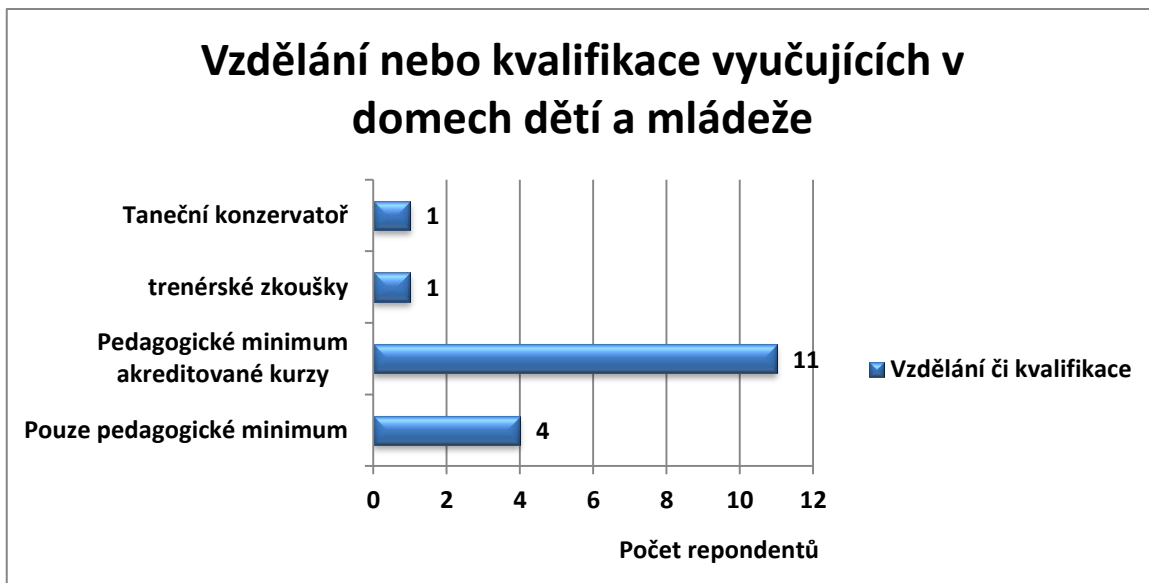
Tabulka 12 - Graf Shodnost výzkumů vyučujících s výzkumem ředitelů ze stejných zařízení

Celkem odpovídalo 12 pedagogů ze základní umělecké školy a 17 pedagogů z domu dětí a mládeže. (Viz tabulka č. 1) V tabulce můžeme vidět, kolik výzkumů vyučujících má k sobě výzkum ředitele stejného zařízení.

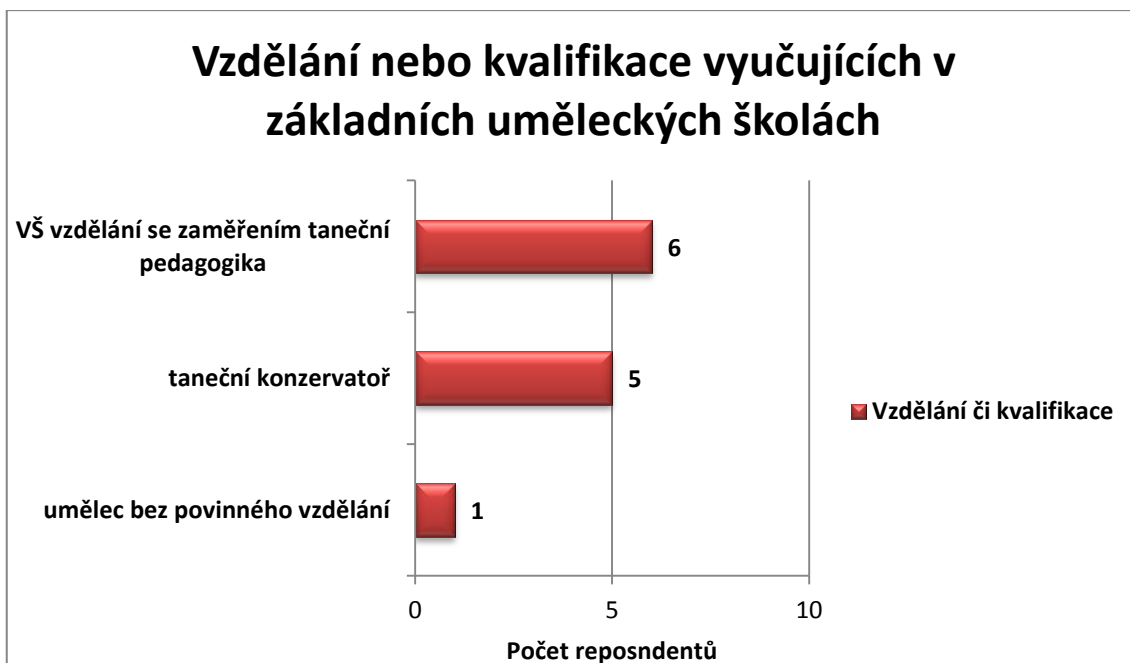
Ze stejných škol a domů, z jakých mám odpověď ředitelů, je celkem 20 pedagogů. 9 pedagogů odpovídalo bez rozhovoru s ředitelem. (Viz příloha č. 6)

2. Otázka

Jaké je Vaše vzdělání v tanečním oboru/ Jaká je Vaše kvalifikace pro taneční výuku?

Tabulka 13 - Graf Vzdělání nebo kvalifikace vyučujících v domech dětí a mládeže

Tabulka 14 - Graf Vzdělání nebo kvalifikace vyučujících v základních uměleckých školách

Odpovědi zde byly otevřené a velice se různily. Proto jsem opět vytvořila jednotlivé kategorie, kam jsem odpovědi zařadila, v případě, že to bylo možné.

V prvním grafu sledujeme vzdělání nebo kvalifikace pedagogů volného času v domech dětí a mládeže. Z grafu se dozvídáme, že vyučující mají ve všech, kromě jednoho případu pedagogické minimum. 24% vyučujících v domech dětí a mládeže odpovědělo,

že má pouze pedagogické minimum bez dalších kurzů. Podle vyhlášek je to přípustné, ovšem k vyučování kroužku bych požadovala nějaké osvědčení či doplňující kurzy, protože bez nich není vyučující kvalifikovaný k taneční výchově. Ovšem podle norem MŠMT může tento pedagog vyučovat v DDM.

65% vyučujících v domech dětí a mládeže má pedagogické minimum i ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy akreditované kurzy pro vyučování daného kroužku. Tato kvalifikace je nejlepší podmínkou pro výuku v DDM.

6% vyučujících v domech dětí a mládeže, tedy jeden vyučující, má taneční konzervatoř, která opravňuje k výuce v DDM.

6% vyučujících v domech dětí a mládeže, tedy jeden vyučující, má pouze trenérské zkoušky, tedy taneční nebo sportovní kvalifikaci akreditovanou MŠMT, zahrnující pedagogické minimum. Podle ustanovení MŠMT je trenér oprávněný k přímé pedagogické činnosti.

Druhý graf nám ukazuje, jaké vzdělání nebo kvalifikaci mají vyučující v základních uměleckých školách. Z grafu se dozvídáme, že 50% vyučujících má vystudovanou vysokou školu se zaměřením na taneční pedagogiku. Tito vyučující jsou způsobilí k výuce tanečního oboru v základní umělecké škole.

42% vyučujících v základních uměleckých školách má vystudovanou taneční konzervatoř. Proto jsou oprávněni k výuce tanečního oboru v základní umělecké škole.

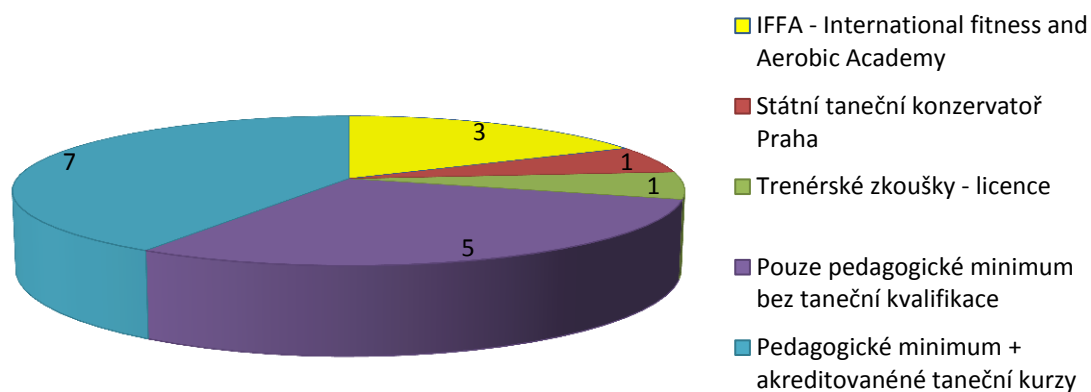
8% vyučujících v základních uměleckých školách, tedy jeden respondent, nemá patřičné vzdělání a kvalifikaci, pouze vystudované základní školy lidové školy umění. Dostala jsem však informaci, že vyučující je bývalou baletkou, tudíž zasloužilým umělcem, a ředitel základní umělecké školy má oprávnění takovému vyučujícímu udělit výjimku a je tedy způsobilý k výuce v základní umělecké škole.

3. Otázka

Kde jste získala své taneční vzdělání či kurz?

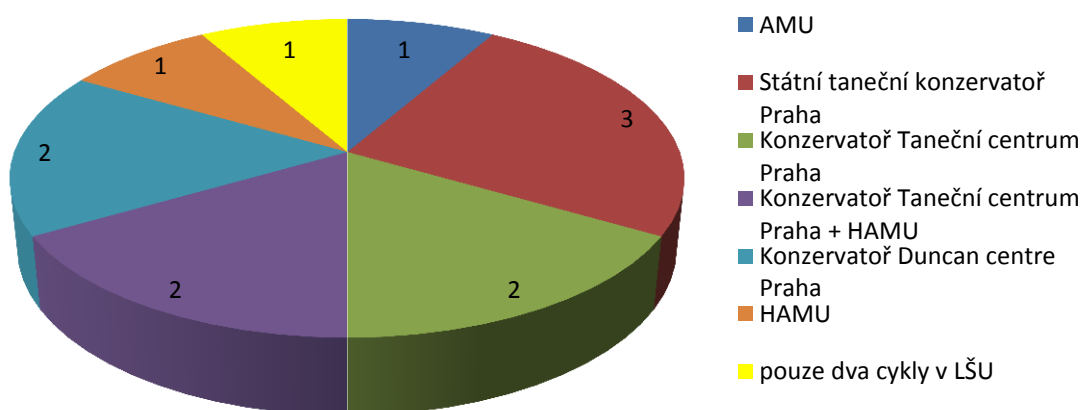
Je součástí pedagogické vzdělání?

Dosažená vzdělání či kvalifikace pro taneční výuku zaměstnanců domů dětí a mládeže

Tabulka 15 - Graf Dosažená vzdělání či kvalifikace pro taneční výuku zaměstnanců domů dětí a mládeže

Dosažená vzdělání či kvalifikace pro taneční výuku pedagogů v základních uměleckých školách

Tabulka 16 - Graf Dosažená vzdělání či kvalifikace pro taneční výuku pedagogů v základních uměleckých školách

Možnost dosažení tanečního vzdělání mohli opět pedagogové hojně okomentovat v otevřené odpovědi.

Opět jsem proto jejich odpovědi vyhodnotila do několika kategorií, pokud to šlo.

IFFA je zkratka pro mezinárodní fitness a aerobic akademii a je to licence v oblasti aerobiku.

Státní taneční konzervatoř v Praze je střední umělecká škola se zaměřením na tanec.

Pedagogické minimum je osvědčení akreditované MŠMT o způsobilosti pedagoga vyučovat zájmové útvary nebo pedagogická škola.

Licence TRENÉR se váže na činnosti v oblasti sportovního tance a jedná se o akreditovaný kurz MŠMT.

AMU je zkratka pro Akademií múzických umění v Praze, lze zde studovat taneční obor.

Taneční centrum v Praze je konzervatoř.

HAMU je hudební a taneční fakulta AMU. Vyučuje se zde Pedagogika tance.

Taneční centrum Duncan centre Praha je taneční konzervatoř.

Ukončené dva cykly v LŠU – lidové škole umění, nestačí pro výuku v základní umělecké škole. Ovšem jak jsem popisovala v předchozí otázce, tato výjimka je povolena.

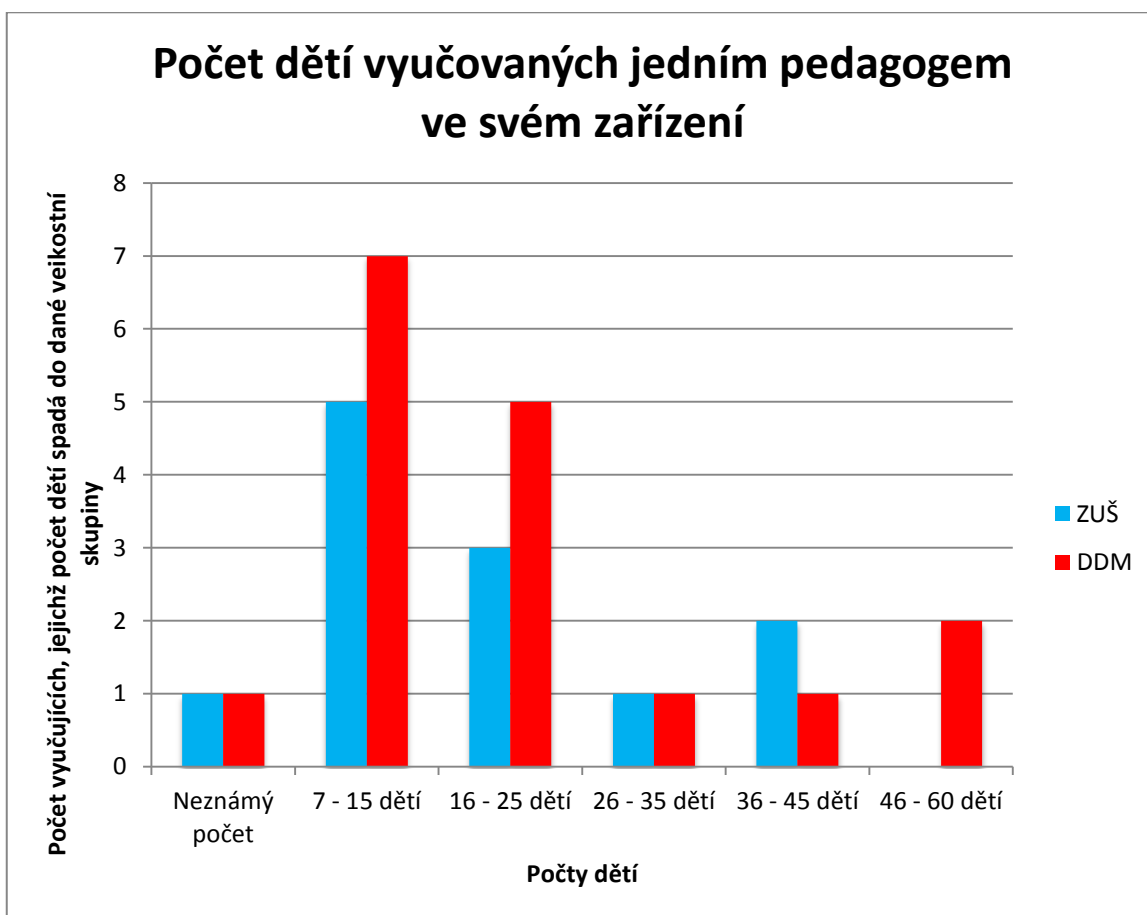
Tabulka 17 - Graf Pedagogické vzdělání vyučujících

27 pedagogů má pedagogické vzdělání, 2 pedagogové se vyjádřili, že pedagogické vzdělání nemají. Jedná se o pedagoga domu dětí a mládeže, který má pouze trenérské

zkoušky, pro vedení zájmového útvaru a pedagogickou činnost je způsobilý. Druhý pedagog je pedagogem základní umělecké školy, a jak jsem již zmínila, jedná se o bývalou umělkyni a tato výjimka je přípustná.

4. Otázka

Kolik dětí máte tento rok ve Vašem tanečním kroužku pro předškolní děti/ přípravném studiu tanečního oboru? Kolikrát týdně s nimi máte hodinu?

Tabulka 18 - Graf Počet dětí vyučovaných jedním pedagogem ve svém zařízení

Tabulka 19 - Graf Počet minut týdně výuky jednoho kroužku/ přípravného studia

V prvním grafu jsem třídila odpověď vyučujících, kolik dětí letos mají ve svém přípravném studiu či kroužku (kroužkách) a jejich odpověď jsem zařadila do jedné z velikostních kategorií.

Počty dětí se pohybují od 7 dětí na skupinu do 30 dětí ve skupině. Celkem však má nejvíce dětí DDM v Jablonci nad Nisou, poté DDM ve Vrchlabí a jako třetí ZUŠ Choceň. Nejméně dětí má potom Dům dětí a mládeže v Plzni, kde je pedagog bez taneční kvalifikace, pouze s pedagogickým minimem, ZUŠ Krupka, kde je pedagog bez kvalifikace, pouze s dokončenými cykly LŠU, a DDM Neratovice, kde pedagog má pedagogické minimum a kvalifikační kurz.

Z grafu můžeme vyčíst, že v základní umělecké škole bývá v přípravném studiu nejčastěji skupina dětí okolo 7 až 15 dětí, což může být způsobeno výběrovostí školy. V průměru je v jedné základní umělecké škole 20 dětí v přípravném studiu.

V domě dětí a mládeže bývá nejčastěji také skupina předškolních dětí od 7 do 15 dětí. Na rozdíl od základní umělecké školy však vychází na jednoho pedagoga v průměru 23 dětí.

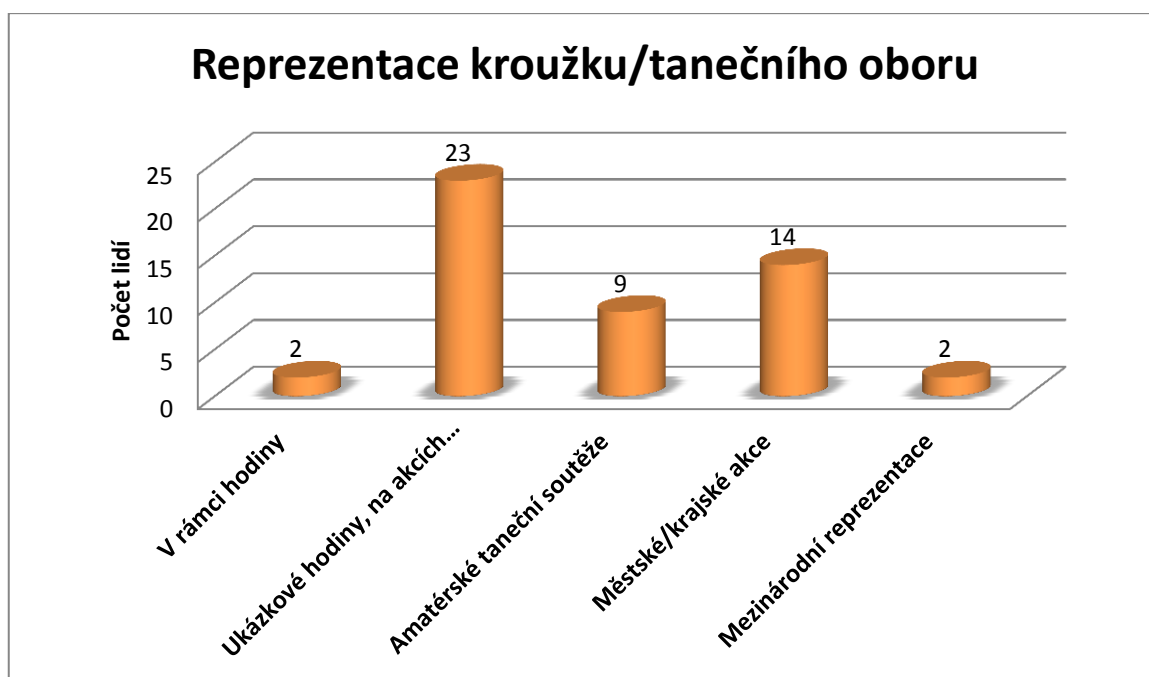
Druhý graf říká, že časově se pohybuje rozsah hodin pro předškolní děti od 45 minut do 90 minut za týden.

3 základní umělecké školy mají s přípravným studiem 45 minut (tedy jednu vyučovací hodinu týdně se skupinou), 2 potom 70 minut (jedna a půl vyučovací hodiny na skupinu), 6 ZUŠ využívá 90 minut na skupinu (dvou vyučovacích hodin týdně). Jen jedna ZUŠ odpověděla 65 minut.

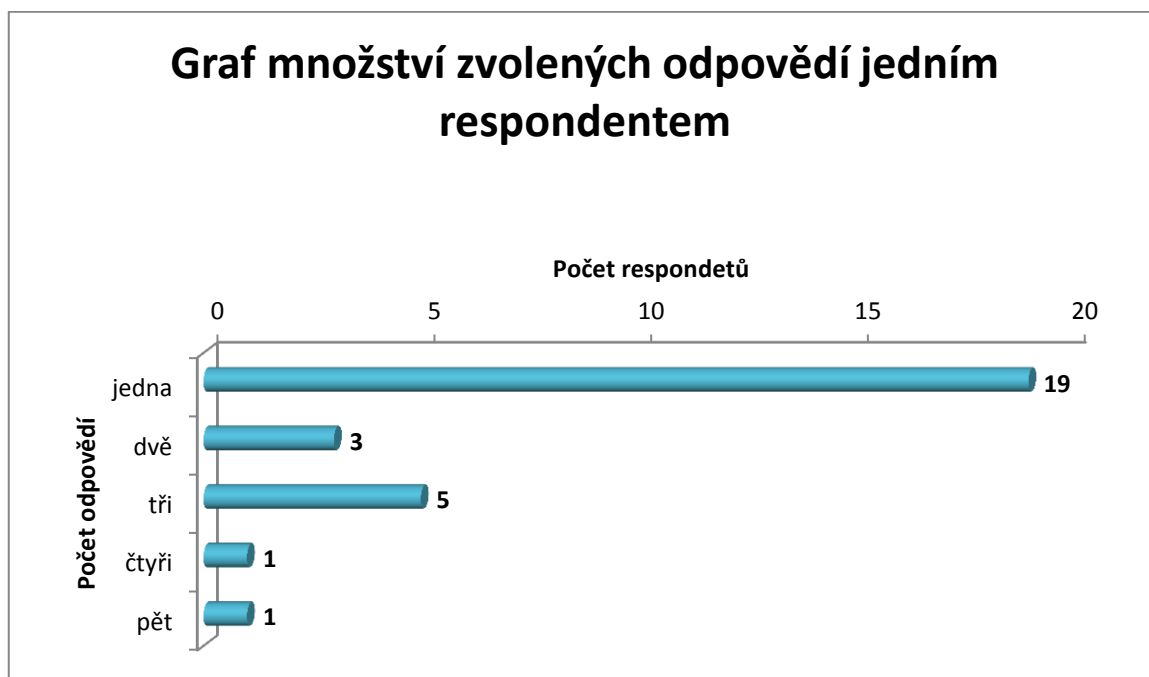
Domy dětí a mládeže mají buď jednu vyučovací hodinu o 45 minutách anebo o 60 minutách. 8 DDM má hodiny o 45 minutách, 9 DDM o 60 minutách. Ostatní DDM nevyjádřily svou odpověď.

5. Otázka

Na jakých akcích se s dětmi prezentujete?

Tabulka 20 - Graf Reprezentace kroužku/tanečního oboru

Tabulka 21 - Graf množství zvolených odpovědí jedním respondentem

Na výběr měli pedagogové z pěti možností, které jsem jim nabídla.

Jen v rámci hodiny odpověděli 2 respondenti, oba z DDM, 6,9%.

Ukázkové hodiny, v rámci akcí školy nebo domu odpověděla většina respondentů, celkem 23. Z toho 15 pedagogů z DDM a 8 ze ZUŠ. To je dohromady 79,3%.

Na amatérských tanečních soutěžích, takovou odpověď zvolilo 6 DDM a 3 ZUŠ, dohromady 9 respondentů, což je 31,0%.

Vystupování na městských nebo krajských akcích potvrdilo 8 pedagogů z DDM a 6 pedagogů ze ZUŠ. Dohromady tedy 14 zařízení, což je 48,3%.

Mezinárodní reprezentaci pak provozuje 1 ZUŠ a 1 DDM. To je opět 6,9%.

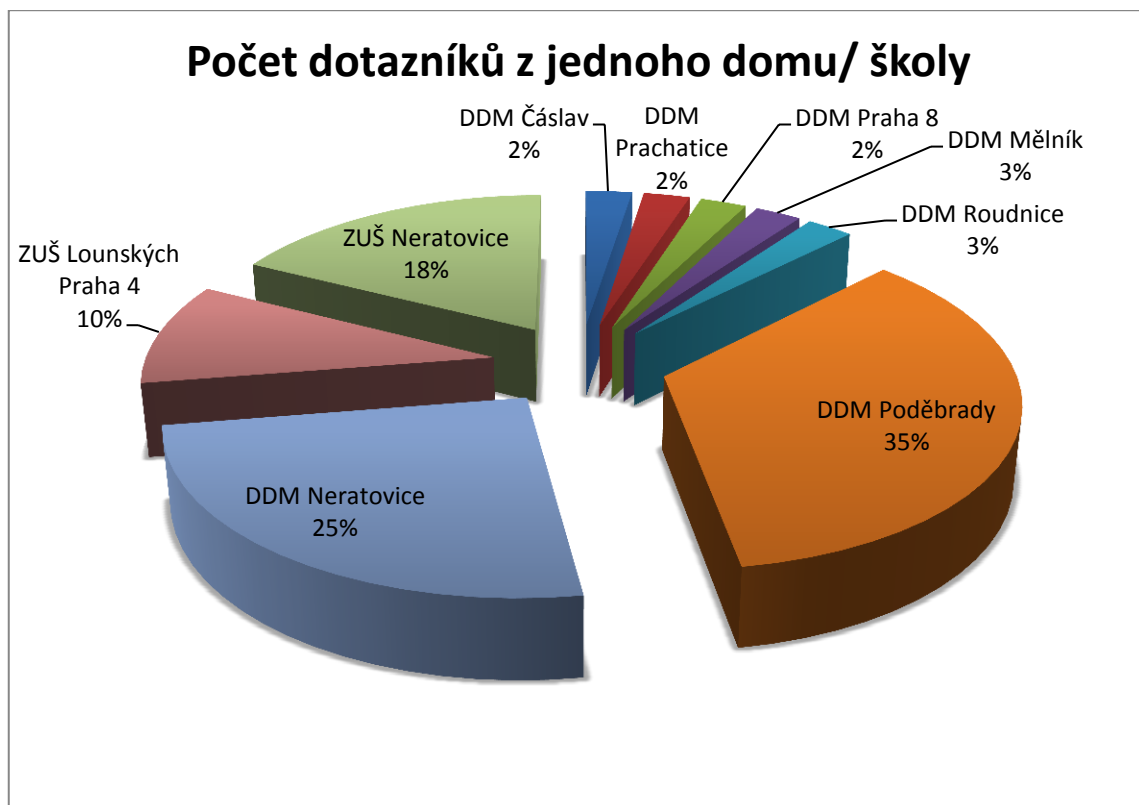
U druhého grafu vidíme, že nejčastěji pedagogové vybírali jen jednu z možností, jen jednou mi odsouhlasili všechny.

6.3.3 Výsledková část – rodiče

Z celkem oslovených 479 zařízení jsem získala řízený rozhovor se 40 rodiči dětí navštěvující taneční kroužek pro předškolní děti v domě dětí a mládeže nebo přípravné studium v tanečním oboru základní umělecké školy.

1. Otázka

Název institutu (např. DDM Kralupy nad Vltavou, ZUŠ Neratovice apod.)

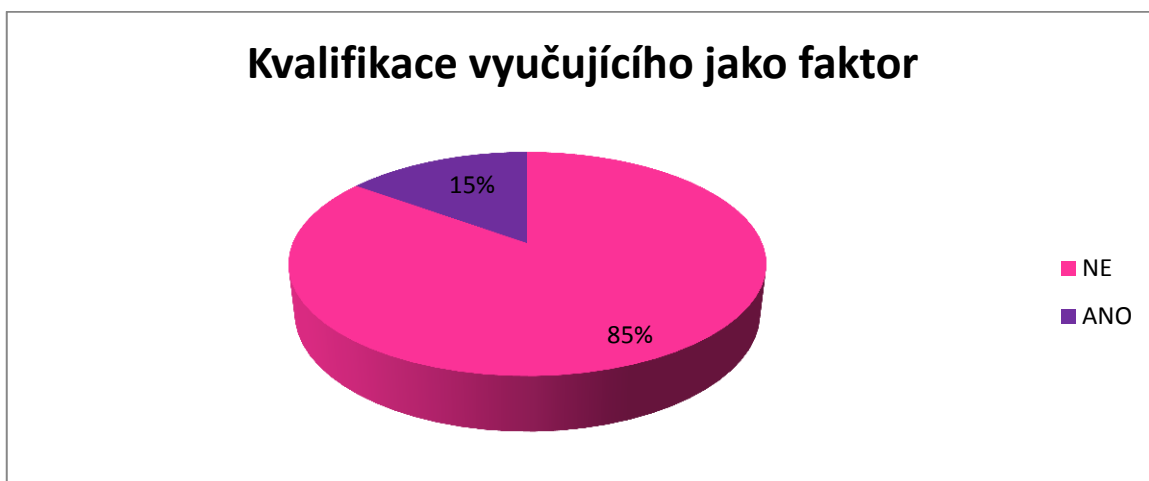
Tabulka 22 - Graf Počet dotazníků z jednoho domu/ školy

Celkem odpovídalo 40 rodičů. 11 rodičů dětí z tanečního oboru ZUŠ, 29 rodičů dětí z tanečních kroužků DDM. Všechny rodiče z domu dětí a mládeže mají ke svým dotazníkům výzkum ohledně kroužku pedagoga. Respondenti ze základní umělecké školy v Neratovicích k sobě nemají výzkum pedagoga nebo ředitele. (Viz příloha č. 6); (Viz tabulka č. 1)

Z grafu můžeme vyčíst, že 14 rodičů bylo z Domu dětí a mládeže v Poděbradech, 10 rodičů z Domu dětí a mládeže v Neratovicích, 4 rodiče ze Základní umělecké školy Lounských v Praze 4, 7 ze Základní umělecké školy v Neratovicích, 1 rodič z Domu dětí a mládeže Prachatice, 1 rodič z Domu dětí a mládeže Spirála v Praze 8, 1 rodič z Domu dětí a mládeže v Čáslavi, 1 rodič z Domu dětí a mládeže Mělník a 1 rodič z Domu dětí a mládeže Trend z Roudnice nad Labem.

2. Otázka

Zvolili jste tento taneční kroužek nebo vzdělávání podle kvalifikace vyučujícího?

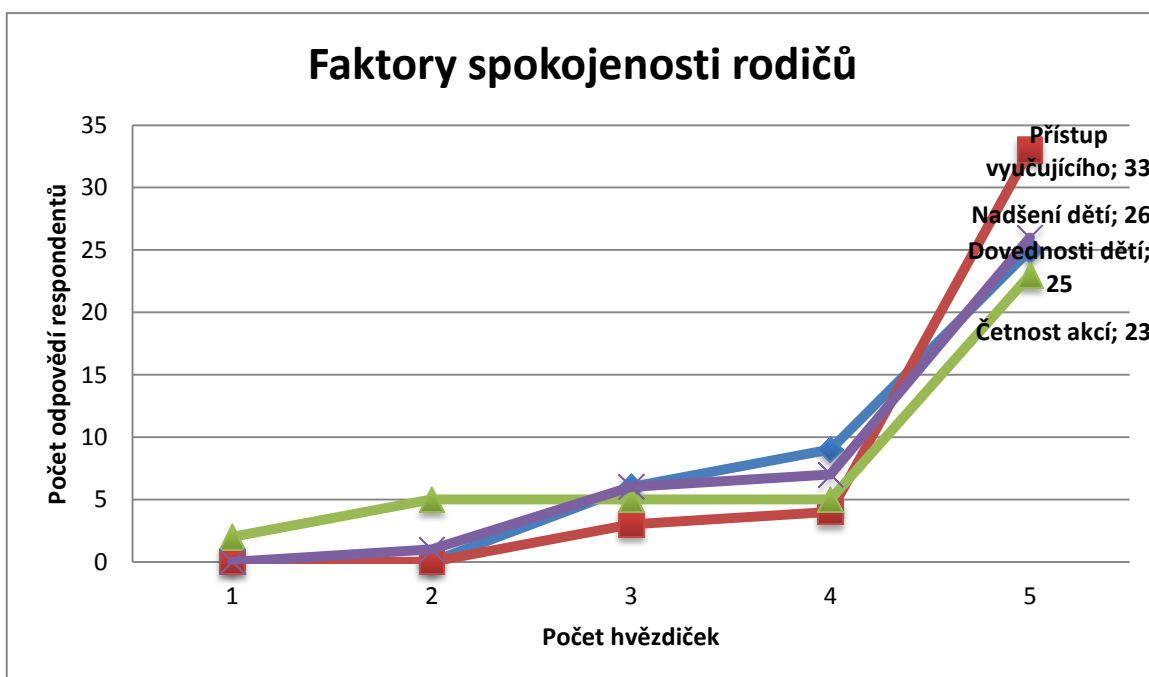

Tabulka 23 - Graf Kvalifikace vyučujícího jako faktor

Celkem 34 rodičů odpovědělo, že to nebyl faktor pro výběr kroužku nebo vzdělávání. 6 rodičů odpovědělo, že ano. Čtyři z těchto rodičů, kteří odpověděli, že kvalifikace a vzdělání vyučujícího bylo faktorem, jsou návštěvníci ZUŠ.

3. Otázka

Jak jste spokojeni s přípravným studiem/ tanečním kroužkem? Čím více hvězdiček, tím lepší hodnocení.

Tabulka 24 - Graf Faktory spokojenosti rodičů

a.) Jak jste spokojeni se získanými dovednostmi dětí?

Nejméně rodiče označili 3 hvězdičky, nejvíce a nejčastěji označovali 5 hvězdiček.
Průměrně tedy dovednosti dětí hodnotí jako 4,475 hvězdičkami.

b.) Jak jste spokojeni s přístupem vyučujícího k dětem?

Nejhorším hodnocením jsou opět tři hvězdičky, až 33krát bylo použito hodnocení pěti hvězdičkami.

Průměrně tedy přístup vyučujícího k dětem hodnotí 4,75 hvězdičkami.

c.) Jak jste spokojeni s četností akcí, na které se děti prezentují?

Tady rodiče dvakrát zvolili jen jednu hvězdičku, to znamená nespokojenost, stále ale převažovala velká spokojenost u 23 rodičů.

Průměrně tedy reprezentaci kroužku/oboru hodnotili 4,05 hvězdičkami.

d.) Chodí dítě rádo na kroužek nebo do tanečního oboru?

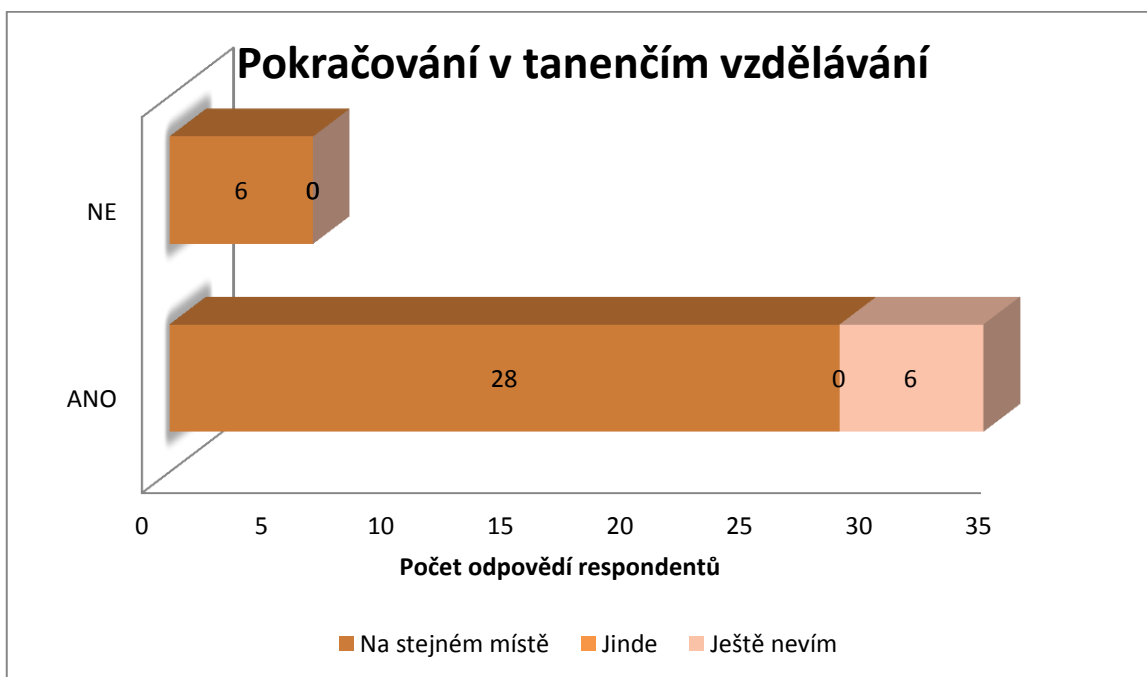
Nejméně hodnotili rodiče 2 hvězdičkami, opět převažovalo 5 hvězdiček.

Průměrně tedy nadšení dětí hodnotí 4,45 hvězdičkami.

Celkově tedy nejlépe dopadlo hodnocení přístupu vyučujícího k dětem a nejhůře četnost akcí, na které se s dětmi kroužek nebo taneční obor ukazují.

4. Otázka

Máte v úmyslu nadále pokračovat v tanečním vzdělávání Vašeho dítěte i po nastoupení do základní školy? Pokud ano, kde.

Tabulka 25 - Graf Pokračování v tanečním vzdělávání

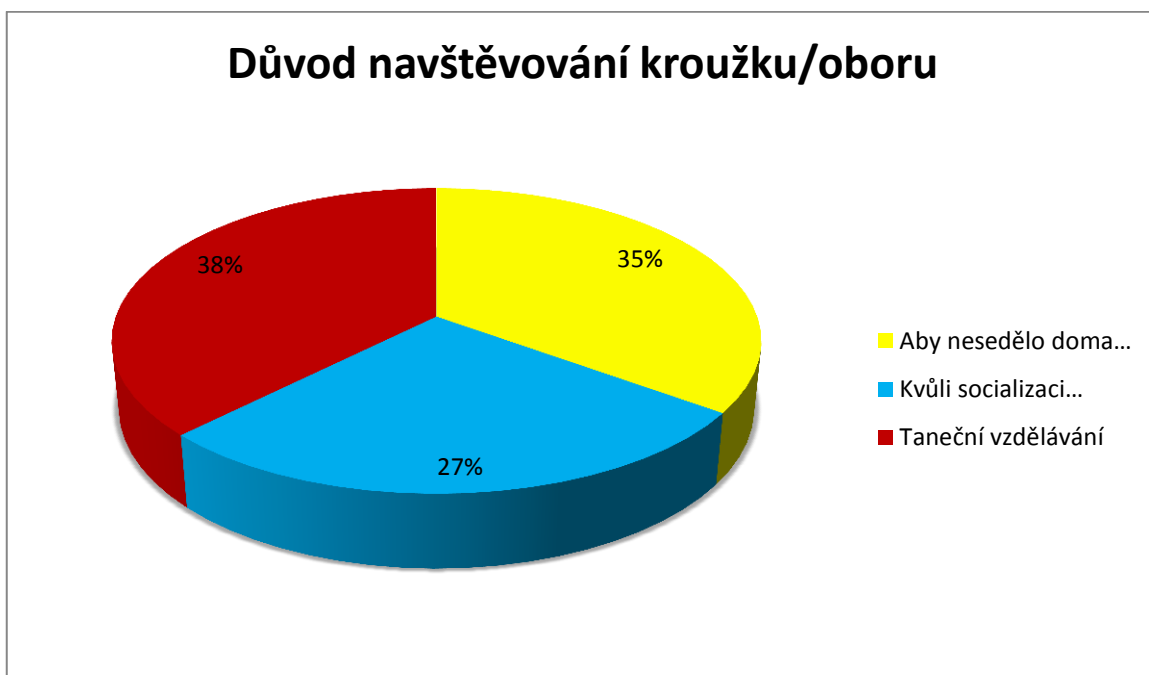
34 rodičů odpovědělo, že ano, chtějí pokračovat v tanečním vzdělávání, 28 z nich na stejném místě, 6 z nich ještě neví kde. Rozhodnutí pro vzdělávání, které by ale bylo na jiném místě, není nikdo.

Pouze 6 rodičů nemá v úmyslu pokračovat v tanečním vzdělávání.

5. Otázka

Chodí Vaše dítě do tanečního kroužku/ oboru: (Vyberte nejpřesnější variantu)

- a. Aby nesedělo doma a mělo nějaké aktivity*
- b. Kvůli socializaci, sdružování, novým kamarádům*
- c. Protože chceme, aby se tanečně vzdělávalo*

Tabulka 26 - Graf Důvod navštěvování kroužku/ oboru

Hodnocení bylo velice podobné. Nejméně rodiče označovalo odpověď b. - kvůli socializaci a kamarádům, nejvíce rodičů odpověď c. - aby se tanečně vzdělávalo. Výsledky jsou však velice těsné.

14 rodičů udává, aby dítě nesedělo doma, 11 kvůli socializaci, a 15 kvůli tanečnímu vzdělávání.

7. Diskuze

V této části své práce bych ráda představila, jakým způsobem můj výzkum zodpověděl mnou určené výzkumné otázky, a podělila se o poznatky, které jsem při vypracovávání získala.

1. Jaká je požadovaná kvalifikace, nebo vzdělání pro učitele tance a pedagogy volného času vyučující v základních uměleckých školách a domech dětí a mládeže taneční kroužky a taneční obor?

Požadovaná kvalifikace pro vyučující v domě dětí a mládeže je podle ustanovení ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pedagogické vzdělání. Důležité je získat alespoň pedagogické minimum, které získá vyučující v akreditovaném kurzu MŠMT, zakončené zkouškou a osvědčením, celostátně platném po celé České republice. Absolvuje přitom minimálně 40 hodin praxe. Dále může dosáhnout středoškolského, vyššího odborného nebo vysokoškolského vzdělání se zaměřením na pedagogiku nebo vychovatelství. (Zákon č. 563/2004 Sb., §16 a §17)

Pedagog tance, tedy v základní umělecké škole odborný předmět musí dosáhnout středoškolského, vyššího odborného nebo vysokoškolského vzdělání se zaměřením na pedagogiku v uměleckém oboru (tedy taneční pedagogiku), nebo pouze se zaměřením na pedagogiku v základní umělecké škole, nebo odpovídajícím zakončením studia na škole se zaměřením na daný předmět (tedy taneční konzervatoř), či se zaměřením na pedagogiku. (Zákon č. 563/2004 Sb., §10)

2. Odpovídá skutečná kvalifikace a vzdělání vyučujících požadované kvalifikaci a vzdělání vyučujících podle norem ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy?

Z otázek, které jsem položila vyučujícím v rámci mého výzkumu, jsem zjistila, že ve 100% případů odpovídá kvalifikace a vzdělání normám a ustanovením ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy i požadavkům ředitelů daných zařízení.

3. Mají vyšší kvalifikaci nebo vzdělání lektoři a pedagogové tanečních kroužků a tanečního oboru pro předškolní děti v základní umělecké škole nebo v domě dětí a mládeže?

Při provádění výzkumu a vlastně už při sepisování teoretické části jsem zjistila, jak je tato otázka v závěru zbytečná, protože odpověď by měla být jasná. MŠMT stanovuje vzdělání tanečních pedagogů na vyšší úroveň než vzdělání, které stačí pro vedení zájmových útvarů a pro pracovníky střediska volného času. Už jen záleželo na tom, aby výzkum prokázal platnost teorie, tedy vyhlášek ministerstva. Bylo prokázáno, že většina pedagogů v základních uměleckých školách má specializované taneční i pedagogické vzdělání, zatímco pedagogové v domě dětí a mládeže mají často jen pedagogické minimum.

Základní umělecká škola poskytuje vzdělání a spadá do školského systému, proto vzdělání i kvalifikace pro výuku tanečního oboru má vyšší požadavky, než pro pedagogy volnočasových aktivit, které působí v neformálním zájmovém vzdělávání. Zatímco, jak se také ukázalo díky výzkumu, pedagogové v ZUŠ mají většinou vystudovanou taneční pedagogiku nebo konzervatoř a jsou tak plně kvalifikováni pro svou profesi, vyučující v DDM jsou často pedagogy volnočasové aktivity, lektory nebo studenty, kteří v DDM působí jako externí pracovníci s tanečními zkušenostmi, mají většinou jen pedagogické minimum a například seminář na doplnění poznatků ke konkrétnímu kroužku, který vyučují.

Při sepisování otázky jsem se tedy dopustila chyby, protože odpověď je již patrná z předpisů a také jsem nepřesně označila pedagogy v DDM souhrnně lektory, což v přesném významu toho slova nemusí být ve většině případů právě tento druh zaměstnanců.

Odpovědi k tomuto výzkumu jsem čerpala z otázek 2 a 3 z výzkumu ředitelů a učitelů. V těchto otázkách měli dotazovaní možnost vyjádřit se volně ke svým požadavkům na kvalifikaci a vzdělání a také o jejich dosaženém vzdělání a místě jeho splnění. Já sama jsem pak musela vymezit kategorie, kam jsem jejich odpovědi přiřazovala, pokud to šlo. Pro příště by bylo lepší stanovit tyto kategorie rovnou, a nechat respondenty jednu z kategorií vybrat.

4. Je součástí taneční kvalifikace vyučujících tanečních kroužků v domech dětí a mládeže pedagogické vzdělání?

Touto otázkou jsem měla původně v plánu zjistit, zda v rámci výuky, kdy vyučující často z mé vlastní zkušenosti mají jen taneční praxi a přivydělávají si tak ke studiu, mají také alespoň pedagogické minimum nebo studují pedagogickou školu.

Z výzkumu vyplynulo, že 1 vyučující v domě dětí a mládeže nemá pedagogické vzdělání (podle vlastních slov). Vyučující má však trenérské zkoušky, jejichž součástí je i pedagogické minimum a trenér je oprávněn akreditací MŠMT a předpisy k výuce v DDM. Také jsem během výzkumu zjistila, že i jeden pedagog v základní umělecké škole nemá pedagogické vzdělání. Protože se však jedná o bývalou baletku, tedy zasloužilou umělkyni, je přípustné udělit výjimku ředitelem školy a pedagog je oprávněný k výuce.

5. Jak moc ovlivňuje kvalifikace a vzdělání vyučujících spokojenost rodičů s tanečním kroužkem nebo tanečním oborem?

6. Jaké jsou faktory pro spokojenost s vyučujícím tance?

Těmito otázkami bych jistě měla potvrdit fakt, že kvalifikace nebo vzdělání pedagoga je důležitým faktorem. Ovšem pro spokojenost rodičů s kroužkem či studiem ukázal výzkum u 85% případů tento faktor za nedůležitý při výběru kroužku či studia.

Mohly bychom dále zkoumat, jaké jsou skutečné faktory pro výběr studia či kroužku, zda je určující místo bydliště, zda dávají rodiče přednost ZUŠ nebo DDM a proč. Tyto otázky se ovšem do mé práce nevešly.

Dále mě také napadá, zda je pro rodiče faktor školné, které, jak ukázal výzkum, je vyšší pro ZUŠ, jelikož se jedná o vzdělávání. Této otázky jsem se ve svém výzkumu jen zlehka dotkla, ale nemám ji řádně podloženou a prozkoumanou, aby se dalo tvrdit, že je školné faktorem považovat za prokázané.

Je také možné, že v ZUŠ je vyšší školné právě proto, že by zde pedagogové měli být více kvalifikovaní a mít vyšší vzdělání. Od toho se může odvíjet plat zaměstnanců a od toho zase ceny za vzdělávání.

Také by mohlo být zajímavé, podívat se na tuto otázku ve výzkumu z té stránky, že vzdělání a kvalifikace nejsou faktorem pro výběr kroužku nebo studia, ale možná jsou faktorem pro pozdější spokojenost s kroužkem nebo studiem. Proto můžeme

nahlédnout k další otázce pro rodiče, abychom zjistili, že nejvíce si rodiče chválí přístup vyučujícího k dětem, což nemusí mít se vzděláním a kvalifikací mnoho společného. Ředitelé si nejčastěji chválí také přístup k dětem u svých vyučujících. Proto bychom mohli tvrdit, že přístup k dětem je jedním z nejdůležitějších faktorů pro spokojenost s kroužkem nebo studiem.

Myslím, že by toto téma ohledně faktorů spokojenosti bylo zajímavé pro další bakalářskou nebo diplomovou práci. Také se zohledněním cen za vzdělávání a výuku v ohledu na vzdálenosti od hlavního města.

7. Je taneční obor v základních uměleckých školách finančně nákladnější než kroužky v domech dětí a mládeže? Pokud ano, je i toto faktor pro výběr zařízení?

Jak se již zmiňuji v předchozí odpovědi na otázku 5 a 6, je finančně nákladnější studium v ZUŠ. Není to pravidlem, protože i mezi DDM se našel kroužek ohodnocen na 1300 Kč za pololetí, ovšem v průměru jsou tyto kroužky levnější než přípravné studium v ZUŠ. Tam je naopak výjimkou a nejlevnější záležitostí pololetní školné za 500 Kč. Zda je to faktor pro výběr zařízení se bohužel z mého výzkumu nedalo posoudit. Pokud bych dělala výzkum znovu, musela bych se přímo na tuto otázku zeptat rodičů.

Mohu pouze soudit z výzkumu vyučujících, kteří prozradili, kolik mají letos ve svém přípravném studiu žáků, nebo ve svých kroužcích dětí. Z faktu, že v domech dětí a mládeže je více dětí, lze předpokládat, že výše školného může být rozhodující pro výběr zařízení, jelikož ne všichni si mohou dovolit platit vysoké částky školného. Mohu se ale také domnívat, že výše školného je nastavená podle kvality vyučujícího. Mohla bych se však dostat do rozporu v tomto tvrzení s tvrzením, že ZUŠ je výběrová škola, zatímco do DDM by měli přijímat všechny děti a proto je v ZUŠ v průměru méně dětí. Také to může být z důvodu, že děti, na něž se výzkum zaměřuje, jsou předškolního věku a rodiče se možná budou rozhodovat o stálých zájmech a koníčcích dětí až při základní škole. Proto by mohly údaje při stejném výzkumu mezi školními dětmi mít úplně jiné výsledky, než které vyšly ve výzkumu mně. Koneckonců, rozdíl v průměru docházky dětí k jednomu vyučujícím v ZUŠ a DDM činí jen tři děti na zařízení.

Také by mohlo být zajímavé zkoumat pro faktory výše školního, kolik tréninků týdně děti mají. Z mého výzkumu bylo patrné, kolik minut týdně s jednou skupinou dětí vyučující cvičí, není však ve všech případech jasné, zda se jedná o jeden trénink týdně nebo dva. V domě dětí a mládeže (tedy ve všech 17 zkoumaných domech) se jedná jen o jednu hodinu týdně, dlouhou buď 45 nebo 60 minut. Ovšem v základních uměleckých školách to v 6. případech zřejmě není. Školy, které mají 45, 65 nebo 70 minut, mají jen jednu hodinu týdně, to je 6 škol. 6 škol vyučuje jednu přípravnou skupinu 90 minut týdně, a není zcela jasné, zda se jedná o ucelený trénink nebo o dvě samostatné hodiny týdně.

8. Jaké jsou nejčastější důvody zařazení dítěte do tanečního kroužku pro předškolní děti v domě dětí a mládeže a jaké do tanečního oboru v základní umělecké škole, zda se procentuálně shodují.

Tuto otázku jsem neměla ve výsledkové části přímo zodpovězenou, protože rodičů ze ZUŠ bylo podstatně méně a proto jsem se zaměřila na celek. Abych však na tuto otázku odpověděla, nejčastější důvod pro zařazení dětí do kroužku DDM je, aby dítě nesesedělo doma a mělo nějaké aktivity. Všechny tyto odpovědi, kterých bylo celkem 14, jsou právě od rodičů dětí z DDM. Nejčastější odpovědi rodičů ze ZUŠ je kvůli tanečnímu vzdělávání. Celkem 8 rodičů z celkového počtu 15 rodičů, kteří označili odpověď c. - kvůli vzdělávání, byli rodiče ze ZUŠ. Můžeme se tak opravdu domnívat, že moje teorie, že do ZUŠ chodí děti rodičů stojících o dlouhodobé vzdělávání, zatímco do DDM chodí spíše děti za účelem pobavit se, se potvrdila.

Dále bych ráda zmínila svůj původní záměr vybrat si řízený rozhovor, protože jsem měla v úmyslu detailně prozkoumat oblast Středočeského kraje v rámci základních uměleckých škol a domů dětí a mládeže. Mým plánem bylo promluvit si s řediteli těchto zařízení a případně i s vyučujícími tanečních kroužků a oborů pro předškolní děti. Líbila se mi i představa porovnání hodin v několika typech domů dětí a mládeže se základními uměleckými školami, zaměřit se na strukturu hodiny, roční plán i způsob výuky vyučujícího. Bohužel, tato práce by byla více rozsáhlá a proto jsem zkoumala jen kvalifikaci vyučujících a částečně jaký je kvalifikace a vzdělání faktor spokojenosti pro rodiče a děti, navštěvující taneční výchovu.

V závěru jsem však zjistila, že mi k výzkumu stačí jen malá část otázek a proto jsem později litovala, že jsem i rozhovor neprovedla formou dotazníků, zvláště poté, co se má zkoumaná oblast rozšířila na celé Čechy.

Kvůli nevhodně zvolené terminologii jsem nejprve měla neshody se základními uměleckými školami ve Středočeském kraji. Víím, že kdybych práci dělala znovu, můj předvýzkum by musel být mnohem hlubší a vyzkoušený na více subjektech, aby nedošlo k podobným komplikacím. Proto jsem chtěla ke svému výzkumu zvolit jiný kraj, ovšem návratnost z dalšího kraje byla natolik nízká, že jsem se v závěru rozhodla provést výzkum na oblasti celých Čech a získala jsem alespoň 113 odpovědí.

Během výzkumu jsem tedy zjistila, že jsem použila nevhodnou terminologii v dotazníku a rozhovoru. Následkem tohoto zjištění jsem musela opravit terminologii v celé teoretické části, neboť jsem se dopustila práce s chybou. Bylo třeba správně označit a rozlišit rozdíly mezi dvěma odlišnými zařízeními i jednotlivými termíny označení.

Nejčastěji jsem se dopouštěla chyby v označování pracovníků DDM i pedagogů tance souhrnně lektor. Toto označení je vlastně velice nevhodné v obou případech. Vyučující v základní umělecké škole nese označení pedagog tance, vyučující v domě dětí a mládeže může být pedagog volného času, vychovatel, učitel, speciální pedagog, psycholog, asistent pedagoga, trenér, metodik prevence i vedoucí pedagogický pracovník. Má snaha shrnout tak vyučujícího jedním termínem se ukázala jako velice nešťastná. Označení lektor se používá spíše slangově v tanečním světě pro označení učitele tance, trenéra, absolventa lektorského kurzu akreditovaného MŠMT, nebo i zahraniční a tuzemské profesionální tanečnický, kteří vyučují tanec.

Dopustila jsem se tak této chyby v označení už v samotném názvu bakalářské práce, protože na chybu jsem přišla až během výzkumné části, z důvodu kritiky ze strany dotazovaných.

Také jsem často chybovala v označení vzdělání a vzdělávání. Vzdělávání je proces, který se děje během výuky v základní umělecké škole, ovšem absolvováním tohoto vzdělávání se nezíská vzdělání v daném oboru.

Poslední chybou, které jsem se dopustila, bylo, že jsem jednotně označila taneční útvary v základní umělecké škole i v domě dětí a mládeže jako kroužky. Měla jsem za to, že společnost lépe přijme označení taneční kroužek, že bude práce srozumitelnější pro laickou veřejnost. Ovšem, základní umělecká škola poskytuje vzdělávání,

tudíž neposkytuje kroužky. Tanečnímu útvaru v základní umělecké škole se říká taneční obor. Předškolní děti tak dochází do přípravného studia, a tak jsem opět musela poupravit terminologii v mém výzkumu a rozepsat taneční kroužky na taneční kroužky a přípravné studium nebo taneční obor (podle vhodnosti situace).

Uvedla bych tedy ráda závěrem této diskuze, že základní umělecká škola neposkytuje kroužky, nýbrž vzdělávání, a samotné ZUŠ mi sdělily, že velice často laická společnost zaměňuje jejich vzdělávání s kroužky, přestože se snaží o vymýcení této chybné terminologie.

8. Závěr

Oslovila jsem celkem 479 zařízení typu základní umělecké školy, domy dětí a mládeže a střediska volného času. Žádala jsem ředitele těchto zařízení, vyučující tanečních kroužků a tanečního oboru, a také rodiče dětí docházející na taneční kroužky pro děti předškolního věku a do přípravného studia tanečního oboru, o spolupráci. Celkem se mi vrátilo 113 odpovědí. 44 odpovědí z toho patří ředitelům, 29 vyučujícím a 40 rodičům. Zjistila jsem, že ve 100% případech kvalifikace nebo vzdělání odpovídá vyhláškám a normám předepsaným ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Tedy, že vyučující v základních uměleckých školách jsou buď absolventi taneční konzervatoře, nebo taneční pedagogiky, jeden pedagog je bývalý umělec, pro kterého je v zákoně 563/2004 Sb., §10, udělena výjimka a je způsobilý k výuce v základní umělecké škole. V domech dětí a mládeže vyučují pedagogové, kteří mají minimálně pedagogické minimum, nebo ho mají rozšířené o akreditované kurzy ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, vhodné pro zaměření jejich kroužku. Jeden vyučující má pouze trenérské zkoušky, které ovšem opravňují trenéra pro přímou pedagogickou činnost (Zákon 563/2004 Sb, §2), a jeden vyučující má taneční konzervatoř, která také opravňuje k výuce ve středisku volného času (Zákon 563/2004 Sb., §16).

Výzkum ukázal, že 100% ředitelů, z toho 21 ředitelů domů dětí a mládeže a 23 ředitelů základních uměleckých škol v Čechách, požaduje vzdělání a kvalifikaci vyučujícího odpovídající normám ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, tedy v základních uměleckých školách střední, vyšší odborné nebo vysokoškolské vzdělání se zaměřením buď na odborný předmět (tanec) nebo na taneční pedagogiku, případně na výuku v základní umělecké škole. V domech dětí a mládeže požadují minimálně pedagogické minimum, střední, vyšší odborné nebo vysokoškolské vzdělání se zaměřením na pedagogiku nebo vychovatelství.

Výzkum ukázal, že 100% vyučujících v domě dětí a mládeže v Čechách má způsobilost k výuce tanečních kroužků. Splňují alespoň požadavek pedagogického minima, který je nutný pro výuku. Jeden z dotazovaných vyučujících v domě dětí a mládeže podle svých slov nemá pedagogické minimum, ale má trenérské zkoušky opravňující k přímé

pedagogické činnosti, (které pedagogické minimum obsahují) a tedy je způsobilý k výuce. 100% vyučujících základních uměleckých škol je způsobilých k výuce tanečního oboru. Mají pedagogické i taneční vzdělání. Pouze jeden pedagog ze základní umělecké školy nemá taneční ani pedagogické vzdělání, ovšem podle výjimek umožněných zákonem, které může udělit ředitel např. umělcům, je tato výjimka přípustná a pedagog s mnohaletou praxí, kterou má, a odchozenými dvěma cykly základní umělecké školy, je způsobilý. Jedná se o bývalou umělkyni.

Výzkum ukázal, že kvalifikace a vzdělání vyučujícího nebylo faktorem při výběru tanečního kroužku nebo přípravného studia tanečního oboru pro 85% rodičů dětí docházejících do domů dětí a mládeže nebo základní umělecké školy do tanečních kroužků a přípravného studia. Pouze pro 15% rodičů byla kvalifikace a vzdělání vyučujícího faktorem pro výběr. Z výzkumu dále vyplývá, že kvalifikace a vzdělání nebudou hlavním faktorem spokojenosti rodičů.

9. Použitá literatura

- Blažičková, E. (2004) *Metodika a didaktika taneční výchovy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze.
- Damková, N. (2009). *Sport a volný čas pro předškolní děti*. (bakalářská práce) Praha: Univerzita Karlova v Praze.
- Dvořáková, H. (1998). *K některým problémům tělesné výchovy v současné mateřské škole*. Praha: Karolinum.
- Dvořáková, H. (2002). *Pohybem a hrou rozvíjíme osobnost dítěte*. Praha: Portál.
- Dvořáková, H. (2006). *Základní motorika*. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta.
- Dvořáková, H. (2007). *Didaktika tělesné výchovy nejmenších dětí*. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta.
- Ditrichová, L. (2010). *Nuda ve volném čase*. (bakalářská práce) Praha: Univerzita Karlova v Praze.
- Hájek, B. (1992) *Vybrané právní předpisy pro výchovu mimo vyučování*. Praha: Institut dětí a mládeže MŠMT ČR
- Hájek, B., Harmach, J., Hoffmann, O., Jíra, O., Jírová, H., Krtička, K., Rampouchová, J., & Veselý, V. (2004) *Děti, vedoucí, volný čas*. Praha: Institut dětí a mládeže MŠMT
- Hájek, B. (2007). *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. Praha: Univerzita Karlova v Praze.
- Hájek, B. (2008). *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál.
- Hájek, B., Hofbauer, B., & Pávková J. (2010). *Pedagogika volného času*. (2., přeprac. vyd.) Praha: Univerzita Karlova v Praze.
- Halamová, J. (2006). *Volný čas, práce a vzdělávání*. (bakalářská práce) Praha: Univerzita Karlova v Praze.
- Havlíčková, L. (1998) *Biologie dítěte. Rané fáze lidské ontogeneze*. Praha: Karolinum.
- Hofbauer, B. (2004). *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, s. r. o.

- Hovorková, E. (2013) *Volný čas a mládež*. (bakalářská práce) Praha: Univerzita Karlova v Praze.
- Hrůzová, I. (2008) *Propojení hudební a tělesné výchovy v hodinách aerobiku v mateřských školách*. (bakalářská práce) Praha: Univerzita Karlova v Praze.
- Jírová, M., Berdychová, J., & Zelenayová T. (1989). *Tělesná výchova v mateřské škole*. Praha: Naše vojsko, n. p.
- Kožnar, M. (2006). *Zacházení s časem volna v historickém pohledu*. (bakalářská diplomová práce) Brno: Masarykova univerzita.
- Krejcarová, M. (2006). *Metodika taneční výchovy v mateřských školách*. (bakalářská práce) Brno: Masarykova univerzita.
- Pávková, J. & kolektiv (2002). *Pedagogika volného času*. (3., aktualiz. vyd.) Praha: Portál s. r. o.
- Piaget, J., & Inhelderová, B. (2007) *Psychologie dítěte*. Praha: Portál.
- Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2001). *Pedagogický slovník*. (3., aktualiz. a rozš. vyd., 322 s.) Praha: Portál.
- Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2009). *Pedagogický slovník*. (6., aktualiz. a rozš. vyd., 400 s.) Praha: Portál.
- Slepičková, I. (2005). *Sport a volný čas*. Praha: Nakladatelství Karolinum.
- Šimsová, J. (1989). *Zájmové kroužky taneční*. Praha: Ústřední dům pionýrů a mládeže J. Fučíka.
- Švandová, L. (2009). *Taneční výchova pro předškolní děti*. (2. vyd) Praha: NIPOS-ARTMAN Národní informační a poradenské středisko pro kulturu.
- Vážanský, M. (2001) *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Print-Typia, spol. s. r. o.
- Vágnerová, M. (1997). *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: Portál.

9.1 Elektronické zdroje

- Analýza tance. (Ed.). (2013). *1.2.1 Tanec* [cit. 2016-02-15].
 Dostupné z <http://moodle.amu.cz/mod/page/view.php?id=2860&inpopup=1>
- ČESKO. Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, školním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. *In sbírka zákonů České republiky 2004*. [cit. 2016-02-1].
 Dostupné také z <http://www.msmt.cz/dokumenty/skolsky-zakon>

ČESKO. Vyhláška č. 74 ze dne 9. února 2005 o zájmovém vzdělávání. *In sbírka zákonů České republiky 2005*. [cit. 2016-02-01].

Dostupný také z <http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlasky>

Český svaz tanečního sportu. (2015). *Kvalifikační řád*. [cit. 2016-03-15].

Dostupné z <https://www.csts.cz/en/Legislativa/Soubor/57>

Czech dance organization. (©2016). [cit. 2016-03-15].

Dostupné z <http://czechdance.org/>

Lektorská akademie. (© 2015) *Lektor tance*. [cit. 2016-02-15].

Dostupné z <http://www.lektorskaakademie.cz/>

Martincová., J. (© 2007 – 2016). *Babyonline. Praktický průvodce moderních rodičů*.

[cit. 2016-03-01]. Dostupné z <http://www.babyonline.cz/>

Metodická pomůcka pro ředitele škol a školských zařízení k realizaci rozvojového programu MŠMT na rok 2011. (2010). *Příloha č. 1*. [cit. 2016-04-01].

Dostupné také z www.msmt.cz

Metodický portál RVP. (Ed.). (10.0.8). *Kurikulum*. [cit. 2016-02-14].

Dostupné z http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogicky_lexikon/K/Kurikulum

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (© 2013 – 2016). [cit. 2016-02-02].

Dostupné z <http://www.msmt.cz/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2005) *Učební plány pro základní umělecké školy*. [cit. 2016-02-03]. Dostupné také z www.msmt.cz

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2000). *Vzdělávací program tanečního oboru základních uměleckých škol pro přípravné studium a I. stupeň studia*.

[cit. 2016-02-05]. Dostupné také z www.msmt.cz

Národní informační centrum pro mládež. (© NICM). *Pedagogické minimum*.

[cit. 2016-03-14]. Dostupné z <http://www.nicm.cz/pedagogicke-minimum>

Národní institut dětí a mládeže. [b.r.]. *Zájmové a neformální vzdělávání*.

[cit. 2016-03-02]. Dostupné z <http://www.nidm.cz/>

Národní institut dětí a mládeže NIDM (© 2009). *iKatalogy. Střediska volného času a Domy dětí a mládeže*. [cit. 2016-04-03].

Dostupné z <http://ikatalogy.nidm.cz/katalog/volny-cas/strediska-volneho-casu-a-domy-deti-a-mladeze>

Národní ústav celoživotního vzdělávání (© 2001 – 2016). *Volnočasové aktivity*. [cit. 2016-02-18]. Dostupné z <http://nuczv.sk/glossary/volnocasove-aktivity/>

Národní ústav pro vzdělávání. (2013). *Rámcový vzdělávací program pro obor Současný tanec*. [cit. 2016-02-25]. Dostupné z http://zpd.nuov.cz/RVP_6_vlna/RVP_8246M02_Soucasny_tanec_8246M02_Soucasny_tanec.pdf

Sdružení pracovníků domu dětí a mládeže v České republice. (2010). [cit. 2016-03-20]. Dostupné z <http://spddm.org/index.html>

Sdružení pracovníků domu dětí a mládeže v České republice. *Sdružení pracovníků domu dětí a mládeže v České republice*. [cit. 2016-02-12]. Dostupné z http://userfiles.nidm.cz/file/KPZ/zaverecna_konference/dopoledni_blok/ZK_KPZ-SPDDM.pdf

Sensio.cz s. r. o. (© 2011 – 2016). *iZuš. Seznam základních uměleckých škol v ČR*. [cit. 2016-04-03]. Dostupné z https://www.izus.cz/kontakt/seznam_zakladnich_umeleckych_skol_v_cr/

Svaz učitelů tance České republiky. (©2013 – 2016). [cit. 2016-04-02]. Dostupné z <http://www.sut.cz/>

Škubalová. *Pozorování*. [2016-03-30]. Dostupné také z abudehur.wz.cz/psycho/chovancik/metody/mvpS2.doc

Taneční konzervatoř hl. m. Prahy. (© 2016). [cit. 2016-03-12]. Dostupné z <http://www.tkpraha.cz/>

Ústav pedagogických věd. (2013). *Citační norma APA*. [cit. 2016-04-09]. Dostupné také z <http://www.phil.muni.cz/wupv/home/studium/citacni-norma-apa>

Výzkumný ústav pedagogický. (2004). *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. [cit. 2016-02-02]. Dostupný také z www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf

Výzkumný ústav pedagogický. (2010). *Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání*. [cit. 2016-02-02]. Dostupné také z <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-zakladni-umelecke-vzdelavani>

10 Seznam příloh

Tabulka 1 – Zúčastněná zařízení výzkumu a jeho respondenti	49
Tabulka 2 – Graf Úspěšnost výzkumu v počtech respondentů.....	50
Tabulka 3 - Graf Odpovědi ve třech kategoriích	51
Tabulka 4 - Graf Požadované vzdělání či kvalifikace ředitelů v domě dětí a mládeže v počtech odpovědí	52
Tabulka 5 - Graf Požadované vzdělání či kvalifikace ředitelů v základních uměleckých školách v počtu odpovědí	52
Tabulka 6 - Graf Možnost vzdělávání ve svém zařízení	54
Tabulka 7 - Graf poměru zodpovězených otázek	55
Tabulka 8 - Graf Školné za pololetí.....	55
Tabulka 9 - Graf Hodnoty vyučujícího podle ředitelů.....	56
Tabulka 10 - Graf množství zvolených odpovědí jedním respondentem	57
Tabulka 11 - Graf Požadavek ředitelů účasti na akcích školy/ domu.....	58
Tabulka 12 - Graf Shodnost výzkumů vyučujících s výzkumem ředitelů ze stejných zařízení.....	59
Tabulka 13 - Graf Vzdělání nebo kvalifikace vyučujících v domech dětí a mládeže	60
Tabulka 14 - Graf Vzdělání nebo kvalifikace vyučujících v základních uměleckých školách	60
Tabulka 15 - Graf Dosažená vzdělání či kvalifikace pro taneční výuku zaměstnanců domů dětí a mládeže	62
Tabulka 16 - Graf Dosažená vzdělání či kvalifikace pro taneční výuku pedagogů v základních uměleckých školách.....	62
Tabulka 17 - Graf Pedagogické vzdělání vyučujících	63
Tabulka 18 - Graf Počet dětí vyučovaných jedním pedagogem ve svém zařízení	64
Tabulka 19 - Graf Počet minut týdně výuky jednoho kroužku/ přípravného studia.....	65
Tabulka 20 - Graf Reprezentace kroužku/tanečního oboru	66
Tabulka 21 - Graf množství zvolených odpovědí jedním respondentem	67
Tabulka 22 - Graf Počet dotazníků z jednoho domu/ školy	68
Tabulka 23 - Graf Kvalifikace vyučujícího jako faktor.....	69

Tabulka 24 - Graf Faktory spokojenosti rodičů.....	69
Tabulka 25 - Graf Pokračování v tanečním vzdělávání.....	71
Tabulka 26 - Graf Důvod navštěvování kroužku/ oboru	72

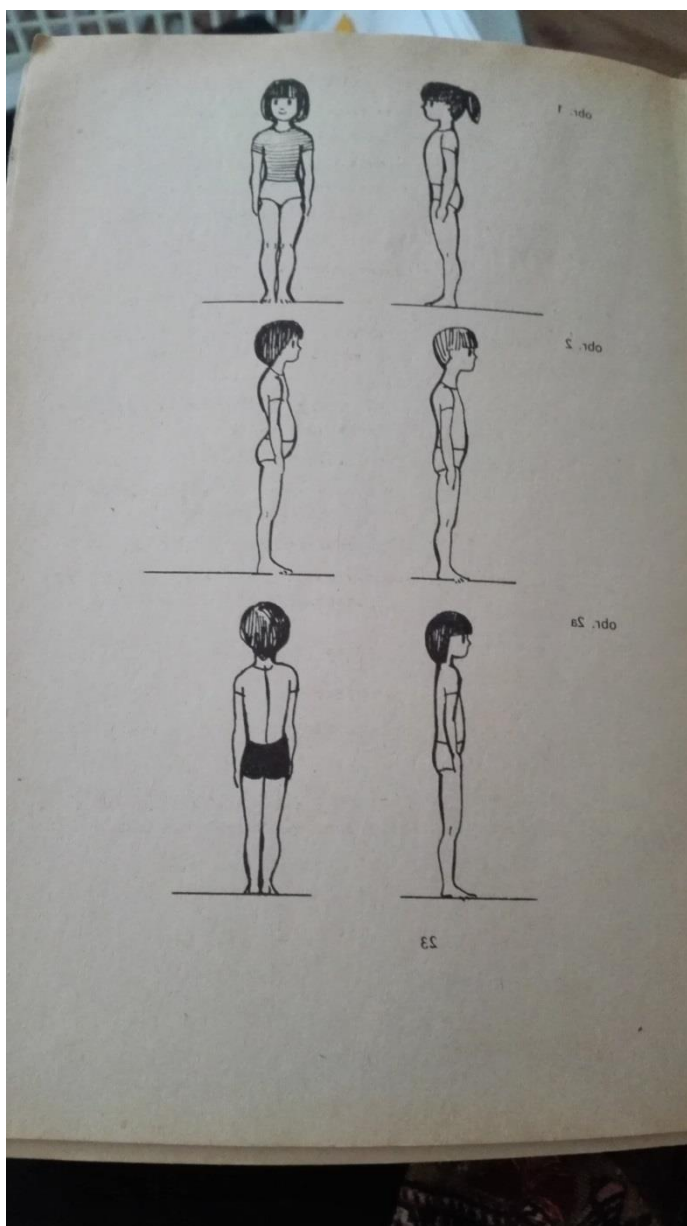
Přílohy

Příloha č. 1

Jírová, M., Berdychová, J., & Zelenayová T. (1989). *Tělesná výchova v mateřské škole*.

Praha: Naše vojsko, n. p., Strana 23.

Správné a vadné držení těla; obr. 1 – správné držení těla, obr. 2. – zvětšená lordóza páteře, obr. 2a – skolióza páteře

Obrázek 1 - Příloha č. 1

Příloha č. 2

Předpřipravený dotazník pro řízený rozhovor s řediteli základní umělecké školy a domu dětí a mládeže

Kvalifikace lektorů a pedagogů taneční výchovy dětí 3 - 6letých v základních uměleckých školách a domech dětí a mládeže – Ředitelé

1. Název institutu (např. DDM Kralupy nad Vltavou, ZUŠ Neratovice apod.)

2. Jaké vzdělání nebo kvalifikaci požadujete pro lektory tanečních kroužků a pro pedagogy tanečního oboru ve Vašem zařízení?

3. Mají Vaši lektori a pedagogové možnost rozšířit si své vzdělání nebo kvalifikaci díky práci ve vašem zařízení? (Pokud ano, uveďte prosím příklad – např. poskytujete školení, umožňujete podstoupit kurzy nového tanečního stylu atd.)

4. Jaké je školné v ZUŠ pro PS/ v DDM pro taneční kroužky pro předškolní děti za půl roku?

*nepovinná

5. Co oceňujete u Vašeho vyučujícího tanečního oboru/ tanečního kroužku pro předškolní děti? (možné zatrhnout více odpovědí)

- a.) Přístup k dětem.
- b.) Profesionalitu vyučujícího
- c.) Přípravu vyučujícího
- d.) Reprezentace naší školy/střediska na akcích města a dalších událostech

e.) Jiné

6. Požadujete po svých vyučujících účast jejich kroužku nebo oboru na akcích školy nebo domu? (Závěrečná vystoupení, prezentace kroužku na akcích města apod.)

ANO

NE

Příloha č. 3

Předpřipravený dotazník pro řízený rozhovor s pedagogy tance, pedagogy volného času a vychovateli, popřípadě s lektory

Kvalifikace lektorů a pedagogů taneční výchovy dětí 3 - 6letých v základních uměleckých školách a domech dětí a mládeže - Vyučující

1. Název institutu, ve kterém pracujete (např. DDM Kralupy nad Vltavou, ZUŠ Neratovice apod.)

2. Jaká je Vaše kvalifikace nebo vzdělání pro taneční výuku? (vzdělání či kurz umožňující výuku tanečního oboru či kroužku)

3. Kde jste získal/získala své taneční vzdělání či kurz?

3.a) Máte v rámci kvalifikace i pedagogické vzdělání?

ANO

NE

4. Kolik dětí máte tento rok ve Vašem tanečním kroužku pro předškolní děti a kolikrát týdně s nimi máte hodinu (45 minut)?

5. Na jakých akcích se s dětmi prezentujete? (možné vybrat více odpovědí)

a.) Na žádných, tancujeme jen v rámci kroužku

b.) Ukázkové hodiny pro rodiče, vystoupení v rámci školy nebo domu

c.) Amatérské taneční soutěže

d.) Vystoupení na městských nebo krajských akcích

e.) Vystoupení na státní nebo mezinárodní reprezentaci

Příloha č. 4

Dotazníky pro rodiče dětí docházejících do přípravného studia v základní umělecké škole nebo tanečních kroužků pro předškolní děti v domě dětí a mládeže

Dobrý den,

Jmenuji se Tereza Pňovská a jsem studentka Univerzity Karlovy v Praze, obor Učitelství pro mateřskou školu.

Touto cestou bych Vás poprosila o vyplnění krátkého dotazníku pro mou bakalářskou práci s názvem „*Kvalifikace lektorů a pedagogů taneční výchovy dětí 3 - 6letých v základních uměleckých školách a domech dětí a mládeže*“.

Dotazník je určen **rodičům dětí, navštěvujících přípravné studium tanečního oboru v základní umělecké škole nebo taneční kroužek v domě dětí a mládeže pro děti 3 až 6leté.** (Tedy PS v ZUŠ a taneční kroužek pro předškolní děti v DDM)

Údaje budou zpracovány v mé bakalářské práci a budou zcela anonymní.

Děkuji.

DOTAZNÍK PRO RODIČE

1. Název institutu, kam Vaše dítě dochází (např. DDM Kralupy nad Vltavou, ZUŠ Neratovice apod.)

-
2. Zvolili jste tento taneční kroužek podle kvalifikace lektora?

ANO

NE

3. Jak jste spokojeni s tanečním kroužkem/ přípravným studiem? (Čím více hvězdiček, tím lepší hodnocení)

- a. Jak jste spokojeni se získanými dovednostmi dítěte?

1 – 2 – 3 – 4 – 5

- b. Jak jste spokojeni s přístupem vyučujícího k dětem?

1 – 2 – 3 – 4 – 5

c. Jak jste spokojeni s četností akcí, na které se děti prezentují?

1– 2 – 3 – 4 – 5

d. Chodí dítě rádo na kroužek?

1 – 2 – 3 – 4 – 5

4. Máte v úmyslu nadále pokračovat v tanečním vzdělávání Vašeho dítěte i po nastoupení do základní školy? (pokud ano, kde)

ANO

NE

5. Chodí Vaše dítě do kroužku nebo přípravného studia: (vyberte nejpřesnější variantu)

- a.) Aby nesesedělo doma a mělo nějaké aktivity
- b.) Kvůli socializaci, sdružování, novým kamarádům
- c.) Protože chceme, aby se tanečně vzdělávalo

Příloha č. 5

Mapa krajů – Zdroj Slunečnice, Dostupné z www.slunecnice.cz

Příloha č. 6

Mapa s vyznačenými místy sběru dat, Vlastní tvorba

Zelené body – ředitelé

Modré body – vyučující

Červené body – rodiče

